



«ОСВІТНІ ІНОВАЦІЇ: ВИКЛИКИ 2020»

Збірник наукових есе учасників стажування

Гуйттінен, Фінляндія
2020

Освітні іновації: виклики 2020. Збірник наукових есе учасників стажування “Особливості фінської системи освіти” (Фінляндія, Гуйтіннен, 26.10 – 20.11.2020) / Західно-Фінляндський Коледж, віділ освіти мерії м. Гуйтіннен, польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці» – Гуйтіннен 2020 – 79 ст.

Під редакцією:

ПАТОВ М., Західно-Фінляндський Коледж, Фінляндія

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування “Особливості фінської системи освіти”, організованого Західно-Фінляндським Коледжем спільно із польсько-українською фундацією «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці» за підтримки віділу освіти мерії м. Гуйтіннен.

У збірнику розглядаються основні проблеми сучасних освітніх систем у Фінляндії та Україні; опанування проектного підходу в організації навчального процесу у закладах освіти та підвищення рівня кваліфікації фахівців на основі кращих міжнародних практик та іновацій щодо інклюзивного навчання.

ЗМІСТ

ПРО ОРГАНІЗАТОРІВ	5
<i>Белялов Т.Е.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОСВІТИ	6
<i>Галюка О. С.</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ФІНСЬКИЙ ДОСВІД	10
<i>Починок Ю.</i> ФІНСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ: КОМПАРАТИВНИЙ РОЗРІЗ	14
<i>Забродіна І. В.</i> ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ: ВИКЛИКИ 2020	17
<i>Кучер С.</i> ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ У ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГА СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ТА КОЛЕДЖУ: ОРІЄНТАЦІЯ НА ФІНСЬКИЙ ДОСВІД	22
<i>Лазарева О. В.; Станкевич С. В.; Горяїнова В. В.</i> ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ: ВИКЛИКИ 2020	25
<i>Lakh M. R.</i> PROFESSIONAL STATUS OF TEACHERS - FINNISH EXPERIENCE	28
<i>Калюжна Т. В.</i> ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	32
<i>Новосельська Н.Т.</i> ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ FLIPPED LEARNING: ПРОБЛЕМИ І МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАНН	39
<i>Поляков В.В. ; Онікієнко О.Л.</i> ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ ЯК УМОВА ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ: ЧИ ВАРТО БРАТИ ПРИКЛАД З ФІНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ТІЛЬКИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ?	44

<i>Ржеуський А. В.</i> ДУАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	48
<i>Рибницька О.М.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМ ОСВІТИ	52
<i>Старченко Г.В.</i> ВПЛИВ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	54
<i>Старко В. Г.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ ФІНСЬКОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ	60
<i>Столбовий В.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ІЗ СПЕЦЕФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ	63
<i>Трухан А.Г.; Білецька І.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	67
<i>Кунанець Н.Е.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФІНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ	73
<i>Хомик А.</i> ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ: ВИКЛИКИ 2020	75
ОПУБЛІКОВАНІ ТЕЗИ ТА ЕСЕ, А ТАКОЖ РОЗМІЩЕНІ НА ВЕБСТОРІНКАХ МАТЕРІАЛИ НАДАЮТЬСЯ НА ІСНУЮЧИХ УМОВАХ І В НАЯВНІЙ ФОРМІ	79

ПРО ОРГАНІЗАТОРІВ

Західно-Фінляндський Коледж – один із найстаріших ЗВО Фінляндії заснований у 1890 році. Місія Західно-Фінляндського Коледжу полягає у підтримці студентів в досягненні особистих, культурних та освітніх цілей у відповідності до принципів безперервного навчання та інтернаціоналізації освіти.

Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці» (ІМАНС, REGON 36590701300000) є неурядовою та некомерційною організацією, створеною на засадах добровільності, гуманності та гласності. Метою створення та діяльності ІМАНСу є сприяння розвитку потенціалу та підвищення академічної мобільності науковців та фахівців на арені міжнародної освіти.

Белялов Т.Е.

кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-економіки та туризму, Київський національний університет технологій та дизайну

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОСВІТИ

Сучасний стан розвитку суспільства, який визначається як перехід від індустріального до інформаційного, характеризується значним збільшенням ролі інформації, створенням глобального інформаційного середовища, новими можливостями спілкування між людьми, їх доступу до світових інформаційних ресурсів та використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у всіх сферах діяльності людини, в тому числі й освітній діяльності.

Інтернет є рушійною силою для значного розвитку та інновацій як у розвинутих, так і в країнах, що розвиваються. Країни повинні мати можливість користуватися технологічними досягненнями. Для того, щоб зробити це, кадри фахівців повинні бути досвідченими у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, незалежно від конкретних комп'ютерних платформ або програмного забезпечення.

Враховуючи світові виклики 2020 року всі працівники сфери освіти стикнулися з проблемою проведення навчання, оскільки виникла потреба трансформувати формат викладання – з офлайну в онлайн. Дистанційне навчання – навчальний підхід, в якому викладач та студент розділяються в часі або місці та використовують різноманітні засоби масової інформації, включаючи друковані та електронні, для забезпечення двостороннього спілкування, що дозволяє всім учасникам навчального процесу взаємодіяти між собою.

Тому актуальним постало питання щодо застосування digital-інструментів для організації навчального процесу, зокрема для відеозв'язку використовуються наступні ресурси:

- ZOOM – хмарна платформа для проведення онлайн-відео-конференцій та відео-вебінарів [1];
- Google Meet - сервіс відеотелефонного зв'язку [2];
- Skype – безкоштовне програмне забезпечення, що забезпечує текстовий, голосовий та відеозв'язок через Інтернет між комп'ютерами [3];
- Microsoft Teams – платформа для проведення навчання, яка об'єднує доступ до класів, нотаток, завдань і навчального календаря в єдиному розташуванні [4];
- WebEx – додаток для проведення веб-конференцій і відео-конференцій [5].

Для проведення інтерактивних практичних занять для студентів та командної роботи створено безліч цікавих онлайн сервісів та ресурсів, серед них варто відзначити найбільш функціональні та прості у використанні в навчальному процесі:

- безкоштовний веб-сервіс Google Classroom [6] покликаний спростити створення, поширення і оцінку завдань студентів безпаперовим способом;
- сервіс Migo [7] – дозволяє організовувати командну роботу та виконувати спільні завдання та проекти. Дорожні карти, коментарі, дизайн та візуалізація ідей – ці можливості креативно відображаються на whiteboard, Agile Workflows дозволяє створювати плани та дотримуватись дедлайнів по проектах;
- цифрова платформа Mural [8] – створена для візуальної співпраці та схематичного відображення інформації. Дозволяє формувати блок-схеми, проводити мозковий штурм, навчає краще приймати рішення і працювати в команді над реалізацією ідеї;
- віртуальна дошка Lucidspark [9] – дозволяє командам об'єднатися, щоб реалізувати свої найкращі ініціативи. Тут можна створювати завдання, проекти,

перевіряти плани та брейнштормити ідеї, використовувати Agile та здійснювати планування;

- сервіси для опитування Kaltura [10], Kahoot [11], Mentimeter [12]. Також, окрім основних функцій щодо перевірки знань та проведення інтерв'ювання, тут можна створювати презентації та демонструвати відео-лекції;

- платформи для створення тестів, інтерактивних завдань та презентацій Canva [13], Piktochart [14] – цікавий дизайн, допоміжні блоки та схеми, шаблони і вбудована анімація урізноманітнює теоретичний матеріал, який подається викладачами під час лекцій.

Дистанційне навчання також часто згадується як інвестиції, що є економічно затратними. Незважаючи на те, що для таких програм зазвичай потрібні великі інвестиції в майбутнє, економію можна досягти за рахунок масштабу. Загалом існують різні механізми фінансування ІКТ у сфері освіти. Країни та спільноти зазвичай використовують різноманітні механізми фінансування та відшкодування витрат через високі попередні витрати та великі періодичні витрати, пов'язані з такими проектами. Партнерські відносини між державним та приватним сектором є важливими компонентами фінансування ІКТ в освітніх ініціативах.

Враховуючи всі виклики, з якими зіштовхнулися викладачі та студенти, під час організації дистанційного навчання можна зробити наступні висновки:

- використовуючи інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі, основною проблемою їх впровадження є адаптація людини до життя в інформаційному суспільстві і межах обраного інформаційно-професійного чи інформаційно-суспільного простору;

- роль викладача не зменшилась завдяки використанню ІКТ у під час навчального процесу або в дистанційній освіті. ІКТ також автоматично не змінюють педагогічну практику. Традиційні навички та навички керівництва

викладачами залишаються важливими, проте досвід адаптації щодо ситуації з пандемією в світі, що для оптимізації використання викладачами ІКТ в навчальному закладі необхідно запровадити механізми підтримки та надання допомоги;

- наявний широкий спектр digital-інструментів для використання при дистанційному навчання надає можливість викладачам урізноманітнювати свої матеріали та інтерактивно організувати навчальний процес для студентів;

- інформаційно-комунікаційні технології є потужним інструментом для розвитку якості викладання та навчання – це каталізатор для радикальних змін у існуючій навчальній практиці і для підготовки студентів до майбутнього. Успіх у реалізації політики ІКТ залежатиме від визнання важливості галузевого застосування до освіти та сталого виконання.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Zoom: Video Conferencing, Web Conferencing, Webinars. URL: <https://zoom.us/> (дата звернення 08.11.2020)
2. Google Meet. URL: <https://meet.google.com/> (дата звернення 08.11.2020)
3. Skype. URL: <https://www.skype.com/> (дата звернення 08.11.2020)
4. Microsoft Teams. URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-365/microsoft-teams/education> (дата звернення 08.11.2020)
5. Cisco Webex. URL: <https://www.webex.com/> (дата звернення 08.11.2020)
6. Google Classroom. URL: <https://classroom.google.com/> (дата звернення 08.11.2020)
7. Miro. URL: <https://miro.com> (дата звернення 08.11.2020)
8. Mural. URL: <https://www.mural.co/> (дата звернення 08.11.2020)
9. Lucidspark. URL: <https://lucidspark.com/> (дата звернення 08.11.2020)
10. Kaltura. URL: <https://www.kaltura.org/> (дата звернення 08.11.2020)
11. Kahoot. URL: <https://kahoot.it/> (дата звернення 08.11.2020)

12. Mentimeter. URL: <https://www.mentimeter.com/> (дата звернення 08.11.2020)
13. Canva. URL: https://www.canva.com/uk_ua/ (дата звернення 08.11.2020)
14. Piktochart. URL: <https://piktochart.com/> (дата звернення 08.11.2020).

Галука О. С.
аспірант кафедри початкової та дошкільної освіти,
факультет педагогічної освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ФІНСЬКИЙ ДОСВІД

В останні роки увага українських освітян прикута до педагогічних реформаційних змін у ланці початкової освіти. В умовах розбудови Нової української школи особливого значення набуває особистість учителя як генератора освітніх трансформації, що вимагають переорієнтації діяльності на нові педагогічні цінності та ідеї. З огляду на це, важливим є фінський досвід напрацювання механізмів забезпечення якості підготовки соціально мобільного педагога, готового до інноваційної діяльності у мінливому середовищі.

Формування соціальної мобільності вчителя початкової школи – це процес швидкої адаптації та розвитку особистості, що «підштовхує» до створення якісно нових форм та методів реалізації потенціалу, слугує необхідно актуальною характеристикою педагога сучасного світу.

Як відомо, у Фінляндії всі програми педагогічної підготовки, зокрема й майбутніх фахівців початкової освіти, передбачають отримання ступеня

магістра. Теоретично навчання розраховано на чотири роки, але на практиці середня тривалість професійної підготовки складає п'ять-шість років, що робить освіту Фінляндії досить мобільною. Дослідниця Бутова В. зазначає, що в університетах існує чотири відділення (напрями), які забезпечують педагогічну та професійну підготовку учителів:

- відділення підготовки класних вчителів, які навчають учнів 1-6 класів (початкова школа);
- підготовка спеціальних педагогів для роботи з дітьми, які мають певні психофізіологічні порушення пов'язані з мовленням, читанням чи письмом або ж мають інші проблеми та навчаються в звичайних загальноосвітніх школах, спеціальних класах звичайних загальноосвітніх шкіл або в спеціальних школах для дітей з серйозними відхиленнями розвитку (інклюзивна освіта);
- підготовка радників (помічників), які створюють освітнє і професійне керівництво (освітній менеджмент);
- відділення підготовки педагогів для освіти дорослих, вихователів закладів дошкільної освіти [2, с. 68].

Фінська система підготовки вчителів характеризується варіативністю змісту освіти, гнучкістю структури та технологій навчання, а також наявністю у студентів можливості адекватного проектування свого власного професійного шляху, опираючись на власні інтереси та досвід. При цьому єдиного та універсального напрямку підготовки для всіх педагогічних кадрів просто не існує. Система пропонує різноманіття прийомів, які допомагають майбутньому вчителю знайти самого себе в якості педагога, розвинути у самому собі професійні якості та знайти свій власний стиль викладання. Відповідно, головною метою фінської системи освіти є підготовка учителя, який здатний до саморозвитку та розвитку свого власного науково-професійного шляху [1].

Вчитель початкової школи у Фінляндії – соціально мобільний педагог, який твердо дотримується основних принципів навчання та виховання,

закладених реформаційними змінами в галузі освіти ще у 70-х рр. ХХ ст. Такий вчитель готовий до непередбачуваних ситуацій, уміє імпровізувати, має стійку мотивацію і працює над вдосконалення як власних, так і консервативних вже відомих педагогічних ідей.

Як показують дослідження та інтерв'ю сучасних учителів початкової школи Фінляндії, глобальна пандемія Covid-19 значно вплинула на освітній процес, але створила нові можливості для розвитку та поширення дистанційної форми навчання. Для фінських педагогів, на відміну від українських, до прикладу, така ситуація суттєво не позначилась на професійній діяльності, адже освітяни вкотре переконались у важливості та необхідності введення електронної документації учнів – щоденники успішності (електронна система «Wilma», якою користуються на всіх рівнях освіти); створення мультимедійного віртуального простору для взаємодії усіх учасників процесу навчання; накопичення вчителем аудіовізуальних матеріалів та інструментів (системи вправ, ігор, презентацій, відеоматеріалів, тощо) для забезпечення якісного, доступного і цілісного сприйняття учнями поданої інформації.

Вважаємо доцільним застосувати базові педагогічні принципи системи освіти Фінляндії як ключові характеристики, дотримання яких сприяє розвитку соціальної мобільності учителів початкової школи.

За Волинець Л., принципам глобального руху реформування освіти: стандартизації, конкурентності, зосередження уваги на базових дисциплінах, орієнтації в навчанні на наперед визначені результати, перенесення зовнішніх інновацій у сферу освіти, високого рівня підзвітності та контролю шкіл на основі зовнішнього тестування – освітня політика Фінляндії протиставляє принципи узгодженості, тривалості, справедливості, гнучкої стандартизації, комплементарності, відсутності ранжування навчальних предметів на базові, прийняття ризиків, педагогічного балансу між консерватизмом та прогресивністю, фахової відповідальності та довіри [3, с. 74].

Таким чином, суттєвими перевагами роботи вчителів початкової школи у Фінляндії є незалежність та свобода у виборі відповідних педагогічних методів, прийомів та засобів, готовність до постійного професійного зростання, саморозвитку та нових ідей. Досвід система професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи у Фінляндії – цінне джерело для дослідження та наукових пошуків визначення особливостей формування соціальної мобільності у вчителів початкової школи. Зокрема, принципи побудови та функціонування освітньої системи Фінляндії можна апробувати та, за можливості, застосувати в українській освітній парадигмі.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kupianen S., Hautamaki J., Karjalainen T. The Finnish Education System and PISA. Helsinki, 2009. URL : http://www.helsinki.fi/halvi/srno/lausunnot_ja_kannanotot/chile2011/Chilean_Rector_s_visit_PISA_Scheinin_070411.pdf
2. Бутова В. Особливості підготовки вчителів загальноосвітньої школи у Фінляндії. Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Педагогічні науки : збірник наукових праць. Глухів: ГДПУ ім. О. Довженка, 2010. Вип. 15, ч. 1. С. 66-70.
3. Волинець Л. Принципи освітньої політики Фінляндії щодо забезпечення якості загальної середньої освіти. Порівняльно-педагогічні студії. 2013. №1. С. 69-75. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2013_1_12

Починюк Ю.

*кандидат філологічних наук, викладач кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін
Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського*

ФІНСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ: КОМПАРАТИВНИЙ РОЗРІЗ

Якщо порівняти фінську систему освіти бодай з українською насправді можна знайти багато спільних лайф-хаків. Але також є й такі особливості, які вирізняють українську систему освіти. Оскільки ми не все запозичуємо, так само як після обміну досвідом не все запозичують від нас.

Фінський досвід, задекларований у низці авторитетних підручників презентує такі основні положення освітнього процесу, - як-от філософія системи освіти, безперервна освіта протягом життя, гра та виховання, обробка та застосування інформації, застосування інформаційних технологій, професійно-технічна освіта і кваліфікації, подвійна кваліфікація, індивідуальні шляхи одержання освіти, комбіноване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, взаємодія та прийняття відповідальності, різностороння грамотність, активна громадянська позиція, культурні особливості освіти, корекційне навчання в невеликих групах, індивідуальні консультації, робота з дітьми з особливими потребами, відкритість для інновацій, інтернаціоналізація, кураторство, корекційна/компенсаторна програма, моніторинг досягнень, сприятливе середовище навчання, спеціальна педагогіка, тренінги, персональні цілі, менторство, мережеві платформи, орієнтованість на персону, інтердисциплінарний підхід, цифрове та смарт-навчання, методологія, колективна мрія та спільне планування. Все це власне також характеризує і нашу систему освіти.

Проте також є й незначні відмінності, - як-от тест на профпридатність в Україні проходили далеко не всі. А тепер і поготів. Тести з української мови

для державних службовців відмінили, залишили лише національний радіодиктант для окремих визначених категорій. Медичні працівники тестуються також обмежено, у медичних ЗВО тестують лише клінічні кафедри. Також поєднання роботи з науковими розвідками у нас не таке поширене як у Фінляндії, таким стилем живуть лише науково-педагогічні працівники, які працюють у науково-навчальних закладах освіти. А цей тренд був би доволі цінним для України.

Відтак можемо зробити висновок, що нам в освіті є що вдосконалювати. Як-от тести на профпридатність чи наукову діяльність у контексті роботи тієї чи іншої спеціальності не залежно від того чи персона доцент чи музикант.

Крім того фінську систему освіти також вирізняють особливості умінь та навичок знання і можливостей. Власне це впливає на розвиток особистості у проєктному світі активного громадянина свого міста. Систематичність та особливість тематичного відбору таких умінь та навичок впливають на саморозвиток та демонструють базові компетентності кваліфікованого працівника.

Що ж до української системи освіти власне гуманітарний кластер є визначальним і такі професійні компетентності відіграють неабияку роль не лише у спеціалізованих відповідних галузях, а й також у технічних, медичних, економічних та інших напрямках освіти.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. @Eija Mattila/ Huittisten Kaupunki/ huittinen.fi/ Power Point Presentation.
2. “Vet in Finland” Series published by Ministry of Education and Culture/ Finnish National Agency for Education/ Finnish Vet in a Nutshell / Education in Finland, 24p.
3. Facts and figures on general upper secondary education in Finland/ Finnish

- National Agency for Education Illustration and layout: Joel Kanerva, Print: Puna Musta Oy, Helsinki 2019, 500 pcs.
4. Finnish National Board of Education/ New national core/ FNBE/ New national core curriculum for basic education: focus on school culture and integrative approach, 2016.
 5. Illpo Hanesijaki, Jukka Katajisto, Matti Kimari and Hannele Savioja Education, training and demand for labour in Finland by 2025 Finnish National board of education, 2012. – 86p.
 6. Paula Paronen, Olga Lappi Finnish Teachers and principals in figures/ Finnish National Agency for Education/ Suomen Yliopistopaino Oy, Helsinki, 2018. – 30p.
 7. Pirpo Karhu (Ed.) Key figures on general upper secondary education in Finland/ Finnish National Agency for Education, 2018. – 56p.
 8. SUOMI Finland. Teachers in Finland trusted and respected professionals/ Ministry of Education and Culture: www.minedu.fi, Finnish National Board of Education: www.oph.fi, The Trade Union of Education: www.oaj.fi. – 2p.
 9. SUOMI Finland/ Education Lies at the heart of Finnish society/ Ministry of Education and Culture www.minedu.fi, Finnish National Board of Education www.oph.fi. – 3p.
 10. Suomi Finland/ Finland – a great Place to study/ Ministry of Education and culture: <http://www.minedu.fi/OPM/Koultutus/?lang=en>
 11. SUOMI Finland/ Finland Excellence in Education/ FinPRO.
 12. Навчальна брошура / роздатковий матеріал/ Образование в Финляндии. – Ключ к успеху нации.
 13. Починок Ю.М. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів на засадах міждисциплінарної інтеграції у гуманітарній

- підготовці/ Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Вип. 37 (4), Том I (23): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». – Друге видання. – К.: Гнозис, 2018. – С. 357-365.
- 14.Серия «Образование в Финляндии»/ Ministry of Education and Culture/ Finnish National Agency for Education/ Система образования Финляндии – основные положения, 27с.
- 15.Тимоти Уокер Финская система обучения: Как устроены лучшие школы в мире/ Альпина Диджитал, 2017. – 130с.

Забродіна І. В.

кандидат сільськогосподарських наук, декан факультету захисту рослин, доцент кафедри зоології та ентомології ім. Б. М. Литвинова Харківський національний аграрний університету ім. В. В. Докучаєва.

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ: ВИКЛИКИ 2020

Протягом 26 жовтня-20 листопада я мала можливість пройти наукове стажування за темою «Особливості фінської системи освіти» на базі Західно-Фінляндського Коледжу міста Гуйттінен.

Фінська система освіти ставить за мету забезпечення достатньо високого рівня навчальних досягнень та обізнаності всього населення. Принцип

довічного навчання - можливість вчитися в будь-якому віці - охоплює всі ступені освіти, з початкового навчання до освіти дорослих.

Проблеми фінської дошкільної освіти постійно знаходяться у фокусі суспільної дискусії.

Фінська шкільна система фактично не має дитячих садків, але дошкільне навчання проводиться у школах. Дошкільне навчання - це освіта за рік до того, як діти починають ходити в загальноосвітню школу. Мета полягає в тому, щоби підсилити дитячу здатність до навчання. На практиці дітям викладають нові предмети та прищеплюють нові навички через гру.

Дошкільна освіта Фінляндії будується на головних суспільних цінностях, які обумовлені в національному законодавстві та міжнародних деклараціях, рекомендаціях або договорах, що прагнуть захистити права людини та життєздатність земної кулі. Роль дошкільної освіти полягає у сприянні розвитку дітей як особистостей та духовно відповідальних членів суспільства, указуючи їм на відповідні вчинки згідно із загальноприйнятими правилами й оцінкою інших людей.

Мета фінської дошкільної освіти визначається можливостями розвитку та навчальним потенціалом кожної дитини індивідуально, з одного боку, та потребами суспільства, з іншого.

Загальна підтримка дошкільної освіти відбувається завдяки співробітництву з батьками або опікунами, які несуть відповідальність за початкову освіту їх дітей. З точки зору дитячого задоволення, зростання та навчання, важливо будувати відносини, що засновані на довірі між персоналом дошкільної установи та батьками або опікунами.

Оцінювання в дошкільній освіті базується на досягненні загальних цілей дошкільного виховання та індивідуальних потреб дитини. Спеціальної підтримки в дошкільному вихованні потребують діти із захворюваннями, непрацездатністю й обмеженими функціональними можливостями.

Обов'язкова освіта у Фінляндії починається в загальноосвітній школі, до якої дитина починає ходити, коли їй виповнюється сім років. Загальноосвітня школа - це дев'ятирічна система, що забезпечує обов'язкову освіту для всіх дітей шкільного віку. Кожен фінський громадянин зобов'язаний одержати цю освіту.

Загальноосвітня середня школа забезпечує учнів здатністю оцінювати питання з різних точок зору та можливістю вести дискусію з товариством. Учні навчають бути відповідальними та старанними громадянами в товаристві й майбутньому житті.

Завдання загальноосвітнього навчання у Фінляндії полягає у формуванні особистості дитини як відповідального члена суспільства. У загальноосвітньому навчанні особлива увага приділяється знанням і вмінням, необхідним у повсякденному житті. Згідно із законом, учням, яким з якихось причин навчання дається важко, необхідно влаштувати спеціальне навчання.

Після загальноосвітньої школи учні роблять важливий вибір: продовжувати загальноосвітнє навчання в гімназії або ж іти у профтехучилище для базової професійної підготовки.

Історія фінських університетів сягає своїм корінням у XVII століття, а сьогодні країна володіє однією з найрозвиненіших мереж ВНЗ у Європі. Авторитет Фінляндії у сфері вищої освіти загальноновизнаний у всьому світі.

Університети та інститути Фінляндії не тільки досягли, а й постійно підтримують високий рівень якості освіти. Це відноситься як до викладання, так і до науково-дослідної роботи, створення комфортних умов для навчання та проживання студентів і аспірантів. Усе це відбувається спільно з надзвичайно доброзичливим ставленням професорсько-викладацького складу, широким вибором курсів, пропонованих, у тому числі, англійською мовою, що дозволяє залучати у Фінляндію зростаючу кількість іноземних студентів.

Вища освіта поділяється на університетську та технічну. В університетах акцент робиться на підготовку дослідників з фундаментальних і гуманітарних наук. Вищі технічні школи («політехи») готують фахівців із прикладних спеціальностей. В університети вступають після ліцеїв, а в «політехах» продовжують навчання близько 30-ти відсотків випускників професійних коледжів.

Діяльність університетів ґрунтується на вимогах науки та на автономії ВНЗ. Усі університети є державними, і держава несе найбільшу фінансову відповідальність за їхню діяльність. Навчання в університетах є доступним для всіх, тому що ніякої плати за навчальний семестр, як уже зазначалося раніше, не стягується.

Для одержання ступеня бакалавра необхідно провчитися як мінімум три роки, при цьому пройти базові курси та курси середнього рівня з основної спеціальності, уключаючи написання дипломної роботи на звання бакалавра, курси з одної або декількох неосновних спеціальностей, курси іноземних мов. Для ступеня магістра потрібно не менше п'яти років навчання з повної програми (або двох років після присвоєння ступеня бакалавра), що включає курси вищого рівня й дипломну роботу магістра наук.

Забезпечення програми навчання обчислюється в отриманих залікових балах - так званих навчальних тижнях, причому один такий бал нараховується за приблизно 40 годин роботи. Один семестр, пройдений за повним навчальним розкладом, звичайно оцінюється у 15-20 навчальних тижнів. Для одержання ступеня бакалавра потрібно як мінімум 120 залікових балів, ступінь магістра припускає виконання 160-180-ти навчальних тижнів.

В університетських центрах підвищення кваліфікації та навчання дорослих професійні курси пропонуються як для осіб з вищою освітою, так і за системою відкритого університету.

Характерною рисою навчання у професійних ВНЗ - тісний зв'язок із виробництвом. Навчальні програми інститутів мають тісний зв'язок із практичними спеціальностями у виробничій та невиробничій сферах, насамперед на регіональному рівні. Дипломні вимоги цих ВНЗ покликані швидко реагувати на постійні зміни, що відбуваються на споживчому ринку, визначають прикладний характер професійної підготовки і формують у випускників необхідну кваліфікацію сучасного дипломованого фахівця. В інститутах ведуться також і наукові дослідження, які носять лише прикладний та практичний характер.

Навчання в інститутах організовано у формі залікових програм на одержання дипломів і ступенів, затверджених Міністерством освіти. Проте інститути самостійно встановлюють зміст курсів і циклів навчання.

Проживання студентів організується на базі існуючих студентських житлових фондів. У деяких містах розміщення надається й безпосередньо студентськими союзами, регіональними студентськими асоціаціями або по лінії приймаючих факультетів. У багатьох містах є муніципальні гуртожитки, що перебувають на балансі місцевої влади або ВНЗ.

Освітня політика Фінляндії виразно демонструє, що сильна соціальна орієнтація навчальних закладів має значущі переваги.

Подальший розвиток освітньої системи Фінляндії буде, мабуть, обумовлений цими її відмінними особливостями. Проте навряд чи які-небудь із прогнозованих змін торкнуться ядра фінської освіти - її соціальної складової.

Кучер С.

*д. п. н., доцент, доцент кафедри педагогіки та методики технологічної освіти
Криворізького державного педагогічного університету*

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ У ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГА СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ТА КОЛЕДЖУ: ОРІЄНТАЦІЯ НА ФІНСЬКИЙ ДОСВІД

Про дефіцит вчителів в Україні говориться нині багато. Навіть для того, хто не є наразі учнем чи батьком учня, картина зрозуміла: за поданим запитом в Google знайдеться не одна стаття на цю тему. Проблеми української системи вищої освіти спостерігаються на всіх етапах (вступу, навчання, переходу між освітніми рівнями, наприкінці навчання).

Перша проблема виникає на етапі вступної кампанії. Для педагогічної освіти ситуація складається суперечливо: на «престижні спеціальності» та в столичні заклади вищої освіти попит і конкурс на місце високий. Взагалі, кількість вступників на педагогічні спеціальності у 2020 році була досить висока – подано 62 тисячі заяв; спеціальність «014 Середня освіта» увійшла в топ-10 найпопулярніших спеціальностей [1].

Але деякі спеціальності – «014 Середня освіта» (фізика, трудове навчання та технології, географія та ін.) та «015 Професійна освіта» (технологія виробів легкої промисловості, зокрема) – навіть на етапі подання заяв до вступу не набирають і 50% ліцензійного обсягу, не дивлячись на державну підтримку [2]. Відповідно – на такі потрібні спеціальності – недобір. Таким чином, вже на початковому етапі підготовки фахівців університети мають «боротися» за кожного абітурієнта. Ускладнюється ситуація тим, що далеко не всі випускники ЗВО ідуть працювати в освітні заклади.

Організаційні проблеми мають місце і у фінській вищій освіті, не дивлячись на її високий рівень модернізації та якості. Так, науковці і практики визначають проблеми, пов'язані з вчасним завершенням навчання студентами. Але причини цих невідповідностей є досить типовими у світовому масштабі,

оскільки пов'язані з роботою студентів під час навчання, неадекватним їх консультуванням щодо майбутньої кар'єри, негнучкою організацією викладання, проблемами з навчальними навичками та мотивацією у студентів. Вирішення вбачають у тому, що випускники класичних і політехнічних університетів вийдуть на ринок праці на рік раніше, ніж зараз. Крім того, розвиток учнів та мотивація до навчання будуть сприяти тому, що варіанти спеціалізації будуть обрані на пізніх етапах старшої школи [3, с. 16]. Таким чином, зусилля департаменту освіти спрямовані на те, щоб знаходити способи подолання цих викликів.

Проте освітній процес у Фінляндії не дарма визнано взірцем для наслідування серед європейських країн та США. Головні принципи фінської освіти не просто проголошені, але діють в практиці, а саме: принципи співпраці, студентоцентроване кооперативне навчання (незалежне вирішення проблем), партнерство у викладанні, рівність та справедливість, проблемне навчання, розвиток конвергентного та дивергентного, нестандартного мислення тощо. Стратегія освіти базується на феномено-орієнтованому навчанні та ідеях навчання, творчості та незалежності.

Названі вище принципи і стратегічні напрями функціонування системи освіти можуть і мають бути взяті до уваги, і втілені в Україні на всіх ланках освіти – від дошкільної до вищої. Тільки тоді у молодого покоління зміниться уявлення про свободу і особисту гідність.

Звісно, на прикладі Фінляндії ми бачимо, що ключову роль в успіху освітньої системи відіграє державна підтримка і автономність закладів. Також важливо контроль якості, фінансування матеріального забезпечення реформ, підготовленість викладачів та внутрішня їх готовність до змін. В українській системі маємо величезні досягнення останніх років: законодавча база, розвиток Нової Української Школи, запровадження незалежного оцінювання,

відповідність ступенів вищої освіти європейській, незалежні агенції з забезпечення якості освіти та ін.

Отже, шляхи подолання протиріч в українській системі вищої освіти, на нашу думку, можна розглядати у двох площинах: що впроваджено (але потребує поширення і системності) і – що може бути втілено, за аналогією до фінської освіти. Вже приділяється увага співпраці з роботодавцями та моніторингу потреб місцевого ринку праці у фахівцях певної спеціальності; університет зобов'язані представляти зміст освітньої програми майбутнім здобувачам освіти і надавати вибір в процесі навчання; розробляються шляхи отримання особою освіти за власною «траєкторією».

Та успіх оновлення системи освіти залежить насамперед від усвідомлення та активного втілення в щоденній роботі викладачів таких принципів і підходів: поєднання вимогливості, чесності і прозорості в оцінюванні результатів навчання; позбавитися перевантаження та зайвої інформації у навчальних курсах; уникати дублювання змісту дисциплін на тій самій спеціальності; активно впроваджувати кооперацію студентів, самооцінювання та взаємооцінювання; надавати більше самостійності і свободи для виконання завдань самостійної роботи; подолання застарілої форми лекції (конспектування замість дискусії) та ін.

Звісно, підвищення престижності професії вчителя – залежить від державної політики, фінансування уряду і стану економіки. Але те, що можна зробити прямо зараз, в руках викладача як рушія бажаних змін в освіті.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вступ 2020. МОН України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/vstup-2020-zareyestrovano-bilshe-1-mln-zayav-yaki-vishi-ta-specialnosti-obirali-cogo-roku-vstupniki>

2. Вступна кампанія 2020. Єдина електронна база з питань освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.](#)

3. Hanhijoki, I., Katajisto, J., Kimari, M., and Savioja, H. Education, Training and Demand for Labour in Finland by 2025. 2012.

Лазарева О. В.

*д-р екон. наук, доцент, професор каф. управління земельними ресурсами
Чорноморський національний університет імені Петра Могили*

Станкевич С. В.

*канд. с.-г. наук, доцент каф. зоології та ентомології ім. Б. М. Литвинова
Харківський національний аграрний університету ім. В. В. Докучаєва*

Горяінова В. В.

*канд. с.-г. наук, старший викладач каф. фітопатології
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва*

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ: ВИКЛИКИ 2020

Протягом 26 жовтня-20 листопада відбулось наукове стажування за темою «Особливості фінської системи освіти» на базі Західно-Фінляндського Коледжу міста Гуйттінен.

Метою проходження стажування було опанування проєктного підходу в організації навчального процесу у закладах освіти Фінляндії та підвищення рівня кваліфікації на основі кращих міжнародних практик та інновацій щодо інклюзивного навчання.

Початковий етап стажування був присвячений самостійному опрацюванню наданих учасникам стажування джерел щодо вивчення особливостей освітнього процесу у Фінляндії.

Наступний етап стажування передбачав набуття досвіду щодо вивчення особливостей застосування проектного підходу в закладах освіти у Фінляндії, а також набуття компетентностей щодо впровадження принципів фінської освіти.

З'ясовано, що система освіти у Фінляндії вміщує в себе: отримання ранньої дошкільної освіти, дошкільної освіти, базової освіти (з 7 до 16 років у загальноосвітніх школах не навчання поділяється на початкові (1–4 класи), середні (5–9 класи) і старші (10–12 класи)), добровільний додатковий рік базової освіти, що включає в себе здачу єдиного державного іспиту у гімназіях, набуття професійних компетенцій в учбових закладах (можливою є отримання профосвіти згідно договору з роботодавцем, відповідно набуття цієї компетентності орієнтовано більш на практику); навчання в академічних університетах або в університетах прикладних наук, де за 3-3,5 роки можна отримати кваліфікацію бакалавра; отримання ступеню магістра; навчання в аспірантурі та докторантурі, де можна отримати ступінь кандидата наук або доктора [1, с. 3].

Було з'ясовано, що особливістю фінської системи освіти є відсутність шкільних оцінок до 5-го класу, свобода викладача у побудові навчального плану, довіра до педагогів і дітей, відсутність контролю та перевірок.

Встановлено, що в сьогоденних умовах пандемії велику роль відіграє дистанційна освіта, в рамках якої відбувається електронний супровід навчальних та методичних матеріалів, з'ясовано особливості роботи викладача на сучасній цифровій дистанційній платформі.

Робота з учасниками стажування у групах передбачала складання матриці SWOT-аналізу фінської та української освітніх систем.

За браком обсягу знаків (не більше 4000-6000, набраних у текстовому редакторі MS Word), зупинимося на характеристиці фінської освітньої системи.

Сильними сторонами її є відсутність жорстких часових рамок по проходженню навчальної програми, доброзичливе ставлення з боку викладачів

та підтримка під час навчання, лояльне відношення до перездачі і менший обсяг обов'язкових дисциплін з заліками порівняно з українськими Вузами, можливість після отримання диплому легально затриматися в раїні з метод пошуку роботи, інтерактивна концепція навчання, орієнтована на учнів, для дітей з особливими потребами є все, що необхідне для навчального процесу (помічник, спеціальне обладнання для мобільності, сурдоперекладач). Слабкими сторонами фінської системи освіти є те, що навчання у Фінляндії не надає фінансової підтримки студентам, за винятком тих, що спеціалізуються на вивченні фінської мови, перевага надається студентам, які працюють над магістерською дисертацією, більшість професій, де будуть працювати сьогоднішні школярі та учні, ще не існує, відсутнє прагнення поліпшити рівень знань у відстаючих школярів, так як їм пропонуються завдання простіше, ніж у відмінників, субординація між дітьми і педагогами відсутня, що призводить до некомфортним ситуацій у стосунках, кадровий склад установи не постійний, що не завжди зручно для виховного процесу, літня практика не організовується університетом, а повністю покладається на студента. Можливостями фінської освітньої системи є те, що викладання у вузах проводиться шведською та фінськими мовами, для іноземців пропонуються окремі програми англійською мовою, здобуття освіти на безкоштовній основі можливо як для резидентів, так і для студентів з інших країн, у всіх університетах організовані комп'ютерні класи, де можна безкоштовно роздрукувати будь-які документи і підготуватися до іспитів, студенти можуть без великих витрат отримати диплом, який високо котирується у роботодавців практично будь-якої країни, усі вчителі проходять щорічні тижневі курси підвищення кваліфікації зі збереженням зарплати. Загрозами фінської освітньої системи є те що, школа укладає контракт з педагогами на рік, ризикуючи отримати в подальшому замість досвідченого вчителя некваліфікованого працівника, немає контролю над кожним студентом, так як все базується на самоорганізації та самоосвіті, не

одразу виходить навчити виконувати інструкції, щоб потім діти могли працювати самостійно, спостерігається явище, коли низькі бали у школах можуть вплинути на перспективу вступу до вищого навчального закладу, складнощі з житлом (не всім студентам дістаються місця в гуртожитках, а вартість оренди звичайної квартири досить велика), важка у вивченні мова, без знання якої майже неможливо влаштуватися на хорошу роботу.

Після проходження стажування можна зробити висновки, що якість системи освіти у Фінляндії є високою. Її позитивами є взаємодія, співпраця, проблемно-орієнтоване навчання, рівні можливості для всіх дітей та відкритість для інновацій. Безперечно, ці надбання можна з успіхом впровадити і в Україні.

Дякуємо організаторам стажування за можливість ознайомлення з передовим світовим досвідом організації освіти й інтеграцію освітян.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Образование в Финляндии. Ключ к успеху нации. Suomi, Финляндия, Министерство иностранных дел, с. 3, 2017 г.

Lakh M. R.
Candidate of Pedagogic Sciences
English teacher in Lyceum No. 81 named after P. Sahaidachny of Lviv City
Council
associate professor of the Department of primary and preschool education
Faculty of Pedagogical Education
Ivan Franko National University of Lviv

PROFESSIONAL STATUS OF TEACHERS - FINNISH EXPERIENCE

Education system in Finland is recognized as one of the best in the world. From year to year, Finland occupies a leading position in the PISA educational rating,

which tests 15-year-olds in reading, mathematics and science literacy. At the heart of the entire Finnish education system is the principle of autonomy, respect, trust, and partnership [2, p. 7].

The teacher plays an important role in any society: it is via their activities that the state policy of education is implemented, the vision and priority of certain material, moral and spiritual values is formed among representatives of the next generation.

The professional status of teachers in Finnish society is a cultural phenomenon. Teachers in general education schools in Finland have a higher social status and a higher level of public trust than in most developed liberal countries. The result of confidence in the high level of professionalism of teachers and respect for their work was trust in the educational system as a whole. Teaching is the dream profession for most teenagers, ahead of the doctor, architect, and lawyer professions, and is seen as a noble profession driven primarily by a moral goal based on the desire to do good to other people and create a better society. To become a student of an institution of higher pedagogical education, you need to be prepared for serious competition – about 10 people per place. It is clear that if the best and most talented specialists work in schools, training will be highly effective [4].

The Finns concluded that the status of a teacher, at least partially, depends on the level of Education. Finnish schools employ teachers with the same academic education, and a master's degree is the basis of qualifications for teaching at school [1].

It is important to emphasize that Finland has improved its public education system not by privatizing schools, not by constantly testing students and evaluating achievements, but by strengthening education, strengthening the status of the teaching profession and investing in teacher training, thanks to the support of teachers. A high level of knowledge and skills of teachers are the key features that are fully trusted not only by parents of children, teaching teams, but also by the state and

society as a whole. A distinctive feature of a Finnish teacher is that it is one of the most creative and free professions.

The Finnish teacher has very broad academic autonomy. The school principal does not have the authority to determine exactly how the teacher should teach his course or what materials should be used. That is why Finland does not have the methodological collections and recommendations that Ukrainian teachers are so used to. Everyone independently builds a pedagogical system that should guarantee that the child receives an education at the level of the state standard.

The teacher is always ready for self-development, open to new ideas and broader prospects, always wants to be involved in the processes of school development, as well as national and international educational projects [3].

The main type of professional activity is teaching, but teachers devote part of their work to planning and working together with colleagues on improvement, which is included in their weekly workload and shown in the school's work schedule. It should be noted that training with other teachers is one of the main forms of methodological work of teachers on professional development. It is common practice for teachers to have individual conversations with the principal, during which issues of professional assessment of the teacher are discussed.

Finnish teachers do not have problems with lack of time due to excessive paper overload: they do not have the practice of writing lesson notes and various kinds of reports. In addition, schools have an electronic system WILMA for teachers, students and parents, which is a complete replacement for class journals, diaries and reports and offers users various options that optimize the educational process.

For Finnish teachers, the issue of their professional effectiveness or inefficiency is not relevant, and there are no formal criteria for evaluating teachers, such as certification in Ukraine. The professional activity of teachers is based on a sense of professional leadership and joint co-reporting, which are formed in the course of mutual planning, mutual learning and mutual analysis of the educational

process at school. Finnish teachers do not know what school inspections are, nor do they have much freedom to improve their skills. Even at school, teachers have broad autonomy in developing their own practices, choosing educational materials and assessment tools.

Finland has progressed from a poor, agrarian and only modestly educated nation to a modern, knowledge-based economy, with a competitive market, a global innovation environment, a highly efficient education system and strong social unity. During the school reform, Finland did not ignore the long-term experience of teachers and actively involved them in cooperation, taking into account their needs and developing their pedagogical potential. This is how common trust, mutual respect and collective responsibility for any result, both positive and negative, – was born.

REFERENCES

1. Grineva M. Educational transformer: Finland as an inspiration. ULR: <http://education-ua.org/ua/porivnyalna-pedagogika/1104-osvitnij-transformer-finlyandiya-yak-natkhnennya>
2. Paula Paronen, Olga Lappi. Finnish teachers and principals in figures: reports and surveys 2018:4 / Finnish National Agency for Education. – Helsinki, 2018. ULR: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/finnish_teachers_and_principals_in_figures.pdf
3. Ritva Jakku-Sihvonen and Hannele Niemi, Research-based teacher education in Finland. – Turku, 2006. – P. 40-41.
4. Walker T. The Finnish system of education: how the best schools in the world are arranged / T. Walker-Alpina Digital, 2017.

Калюжна Т. В.
директор Красноградського
інклюзивно-ресурсного центру

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Постановка проблеми. Розвиток сучасного суспільства України і процеси інтеграції в європейську спільноту гостро ставлять питання забезпечення соціального захисту громадян країни, і особливо тих, хто потребує його найбільше, зокрема, це діти з особливими освітніми потребами. Актуальність проблеми інклюзивної освіти пов'язана насамперед, з тим що чисельність дітей, які потребують корекційного навчання, неухильно зростає. Станом на 1 січня 2020 року в інклюзивних класах навчається 19345 учнів із особливими освітніми потребами. Ця кількість у 7 разів перевищує дані п'ятирічної давнини. На початок 2020 року в Україні створено 13782 інклюзивні класи. Так, у 2019/2020 навчальному році 35% від загальної кількості закладів загальної середньої освіти організували інклюзивне навчання.

У закладах дошкільної освіти станом на 1 січня 2020 року здобувають освіту 4681 вихованців із особливими освітніми потребами. Також із 2019/2020 навчального року інклюзивне навчання запроваджено в закладах професійної, професійно-технічної та вищої освіти, де інклюзивно навчаються 1312 здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Більшість дітей з інвалідністю навчаються в умовах спеціальних навчальних закладів, або не отримують освіти взагалі. Тому пошук підходів до активізації розвитку інклюзивної освіти є важливим державним питанням.

Разом із тим, незважаючи на важливість і актуальність інклюзивної освіти, науковці констатують серйозні проблеми в її науковій розробці та

практичній реалізації. Дані обставини визначили актуальність теми дослідження та необхідність пошуку економіко-організаційних важелів впливу на активізацію розвитку інклюзивної освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Інклюзивна практика реалізує доступ до одержання освіти в загальноосвітньому закладі за місцем проживання та створення необхідних умов для успішного навчання для всіх без виключення дітей, незалежно від їх індивідуальних особливостей, психічних та фізичних можливостей.

Інклюзія (від англ. inclusion – включення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі, і насамперед, що мають труднощі у фізичному розвитку. Він передбачає розробку і застосування таких конкретних рішень, які зможуть дозволити кожній людині рівноправно брати участь в академічному і суспільному житті. Термін «інклюзія» має відмінності від термінів «інтеграція» та «сегрегація». При інклюзії всі зацікавлені сторони повинні брати активну участь для отримання бажаного результату.

Міжнародні стандарти в галузі прав людини ґрунтуються на ідеї участі кожної особи в суспільному житті на засадах рівності й без дискримінації. Поширення в Україні процесу інклюзивного навчання дітей з обмеженими можливостями фізичного та(або) психічного здоров'я є не лише відображенням часу, але й представляє собою ще один крок до забезпечення повної реалізації прав дітей з особливими потребами на якісну освіту.

Узагальнення розвитку поглядів на проблему інклюзивної освіти свідчить про те, що в різні часи вона поставала перед суспільством з різною гостротою і в тій чи іншій мірі вирішувалася різними методами залежно від політичного устрою, економічного стану та ідеології держави.

Так, у перші роки після Великої Вітчизняної війни, коли чисельність населення в Україні різко знизилася, а частка інвалідів була досить високою, їх сприймали як повноцінних членів суспільства, діти-інваліди мали змогу

навчатися разом із здоровими дітьми. Водночас особливих інструментів державного впливу на створення умов для здобуття освіти саме осіб з обмеженими фізичними можливостями в досліджуваному періоді не застосовувалося [2].

Подальша державна політика стосовно навчання дітей-інвалідів окремо від здорових, створення будинків-інтернатів, ізольованих від суспільства, спеціалізованих виробництв для організації праці інвалідів сформували в середині 60-х років ставлення до інвалідів як до вигнанців. Не маючи змоги брати участі в суспільному виробництві, утримувати себе і свою сім'ю, здобути достатній рівень освіти, соціальний прошарок громадян, «засуджених» до інвалідності, став тягарем для суспільства, а самі інваліди опинилися в складних медичних, соціальних та економічних умовах [2].

Нині в Україні відбувається зміщення акцентів соціальної політики держави стосовно інвалідів у бік формування суспільної свідомості щодо сприйняття їх як рівних членів суспільства та необхідності створення для цих громадян умов для повноцінного життя, в тому числі здобуття освіти.

Реальністю є те, що діти, які закінчують інтернати чи навчаються вдома, мають дуже серйозні проблеми із соціалізацією. Нерідко вони не впевнені в собі, несамостійні, у них відсутні соціальні компетенції, їм складно реалізувати себе, отримати вищу чи спеціальну освіту, працевлаштуватися тощо. Натомість інклюзія передбачає, що дитина з раннього віку знаходиться в соціумі, вчиться виживати. У дітей є можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті. З іншого боку, здорові діти, які навчаються з першого класу з дітьми з особливими потребами, в дорослому віці по-іншому ставляться до людей з обмеженими фізичними можливостями: вже не з жалістю чи презирством, а нарівні, вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них.

Аналіз зарубіжного досвіду впровадження інтегрованого та інклюзивного навчання дітей з інвалідністю доводить, що провідна роль у цьому процесі належить державі, при цьому політика держави відносно осіб з інвалідністю будується на рівноправності та гарантіях спеціальних прав для забезпечення їх життєдіяльності.

Виходячи з виключної важливості ролі держави в розвитку інклюзивної освіти, підкреслюю, що перешкоди макрорівня мають найбільше вагоме значення у процесі гальмування розвитку інклюзивної освіти в Україні. Основними перешкодами цього рівня є: недосконалість чинного законодавства щодо дітей з інвалідністю; невідповідність його міжнародним нормам; відсутність закону про спеціальну освіту, в якому б чітко визначалися правові основи інституту інклюзивної освіти та принципи механізму створення економічних умов для реалізації інклюзивних підходів до освіти осіб з особливими освітніми потребами.

На мезорівні основними перешкодами на шляху розвитку інклюзії в освіті є: наявність культурних стереотипів щодо людей з інвалідністю; неготовність сформованої системи освіти відповідати індивідуальним потребам кожної дитини; відсутність спеціальних стандартів освіти та варіативних програм для навчання осіб з особливими освітніми потребами; відсутність програм із супроводу осіб з обмеженими можливостями здоров'я, що навчаються в освітніх закладах.

Перешкоди мікрорівня на шляху розвитку інклюзивних підходів в освіті пов'язані з діяльністю конкретних організацій та фахівців, окремих людей. Для інклюзивної освіти це рівень психологічного прийняття викладачами освітніх установ самої можливості спільного навчання осіб з обмеженими можливостями здоров'я, їх професійні установки, стереотипи та дії стосовно учнів з обмеженими можливостями здоров'я.

Практика свідчить, що відсутність в Україні умов для пересування в громадському транспорті, в'їзду й виїзду в житлові будівлі та навчальні заклади інвалідних колясок, брак спеціальних програм навчання, спеціального допоміжного навчального обладнання, недостатня чисельність спеціально підготовлених викладачів перешкоджають реалізації особами з інвалідністю конституційного права на отримання освіти. Змушена констатувати, що на сьогодні в Україні немає належної системи обліку дітей з фізичними та(або) розумовими вадами і дітей з обмеженими можливостями за станом здоров'я.

Оскільки дошкільна освіта – це основа освіти в цілому, у сфері дошкільної освіти в нашій державі застосовується багато нововведень різного характеру, різних напрямків та різної значимості. Вводяться новинки в організацію, зміст, методика та технологію навчання. Передбачається розширення мережі навчальних закладів різних типів та форм власності, покращення матеріально-технічної бази, перепідготовка та підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти та інші заходи, спрямовані на покращення якості дошкільної освіти і для дітей з особливими потребами також. Але, на жаль, всі ці заходи впроваджуються дуже повільними темпами.

Право на освіту гарантується Конституцією України, Законом України «Про освіту» та іншими нормативними актами України. Відповідно до Конституції в Україні, обов'язковою є загальна і середня освіта. Однак реальні можливості отримати середню освіту для дітей з інвалідністю є обмеженими.

Професійне навчання для інвалідів – це підвищення їхнього соціального статусу та можливість підвищення рівня доходів, розвиток навичок та вміння працювати. Для суспільства професійне навчання інвалідів – це зниження напруженості на ринку праці, підвищення суспільної продуктивності, розв'язання соціальних проблем інвалідів. Основна мета професійного навчання інвалідів – інтеграція їх у суспільство. Однак відносно осіб з

інвалідністю в Україні тут також порушуються принципи доступності для кожного громадянина усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою; рівності умов кожної людини для повної реалізації її здібностей, таланту, всебічного розвитку, гуманізму, демократизму.

Реальністю є те, що окремі категорії осіб з інвалідністю мають можливість здобувати освіту лише в умовах спеціальних навчальних закладів. Водночас практика свідчить, що ці заклади не забезпечують підготовки осіб з інвалідністю на рівні, що гарантував би їм конкурентоспроможність, а деякі з них готують фахівців, які є заздалегідь незатребуваними на ринку праці.

Основними факторами соціального відторгнення осіб з інвалідністю від сфери освіти є недостатня кількість навчальних місць, обмежена квотою на вступ таких осіб до вищих навчальних закладів; недосконалість законодавства у сфері освіти, що зумовлює відсутність механізмів розвитку та фінансування системи інклюзивного навчання; недостатнє матеріально-технічне та кадрове забезпечення освітніх закладів, непристосованість будівель навчальних закладів для безперешкодного доступу до них учнів і студентів із різними захворюваннями та патологіями

Висновки. Побудова ефективної системи інклюзивної освіти в Україні можлива на основі взаємодії різних факторів, насамперед посилення фінансування освіти, удосконалення її нормативно-правового забезпечення, поліпшення методичного та кадрового забезпечення інклюзивної освіти. Потрібно створити необхідні умови для повноцінного навчання дітей з особливими навчальними потребами в освітніх закладах, включаючи підготовку педагогічних працівників, надання індивідуальної підтримки в ході здобуття освіти з урахуванням потреб дитини, нозології захворювання, отриманні та обробці інформації для засвоєння навчальної програми, забезпечити їм державну підтримку. Важливим є формування позитивної громадської думки щодо інклюзивної освіти шляхом залучення до цієї справи

засобів масової інформації, організації інформаційних кампаній, які б сприяли виконанню законів, спрямованих на здобуття освіти дітей з інвалідністю. Відсутність належного фінансування освіти в цілому та інклюзивної зокрема є суттєвою перешкодою на шляху її розвитку, тому необхідними є збільшення фінансування розвитку матеріальної бази освітніх закладів з метою перетворення їх у доступне середовище навчання.

На мою думку, позиція та ініціатива регіональних органів влади (поряд з чинниками макроекономічного впливу) сьогодні істотно впливають на стан розвитку інклюзивної освіти. Місцеві органи самоврядування повинні усвідомити важливу роль освіти в цілому та інклюзивної зокрема, бути зацікавленими в активній підтримці соціально-економічного розвитку їхньої території, пошуках джерел для стимулювання педагогічної та наукової творчості. Саме на рівні регіонів може вирішуватися чимало питань, пов'язаних з піднесенням освіти, стимулюванням соціально-економічних процесів.

Тому на регіональному рівні доцільно провести широку просвітницьку кампанію, яка б дозволила інформувати суспільство про необхідність і важливість інклюзії; проводити спеціальну роботу для формування в суспільстві толерантності по відношенню до дітей з особливими потребами.

На мікроекономічному рівні відбувається реалізація визначених державою та регіональними органами влади підходів до сприяння розвитку інклюзивної освіти. Тут важливими важелями є використання можливостей колективно-договірного регулювання соціально-трудоких відносин з метою створення матеріальних стимулів для педагогів, які працюють з дітьми з особливими потребами; застосування новітніх технологій навчання для дітей з особливими потребами; інформування колективу освітнього закладу про успіхи його працівників у процесі впровадження інклюзивної освіти.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Софій Н.З., Найда Ю.М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти / Інклюзивна школа: особливості організації та управління : [навч.-метод. посіб.] / [А.А. Колупаєва, Ю.М. Найда, Н.З. Софій та ін.] ; за заг. ред. Л.І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.
2. Ярская-Смирнова Е.Р. Социальная работа с инвалидами / Е.Р. Ярская-Смирнова, Э.К. Наберушкина. – СПб. : Питер, 2004. – 316 с.
3. Заярнюк О.В. Соціальний захист уразливих верств населення: вітчизняний та зарубіжний досвід / О.В. Заярнюк // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки». – Кіровоград : КНТУ. – 2004. – Вип. 6. – С. 131–134.
4. Дерев'яно С. Соціально-економічне становище інвалідів в Україні та проблеми їх соціального захисту за умов трансформаційної економіки / С. Дерев'яно // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 4. – С. 12–16.
5. Колупаєва А.А. Навчальний курс «Вступ до інклюзивної освіти» / А.А. Колупаєва, С. М. Єфімова. – К., 2010. – 19 с.

Новосельська Н.Т.

*канд. пед. наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ FLIPPED LEARNING: ПРОБЛЕМИ І МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

2020 рік виявився надзвичайно особливим і непростим для сучасної системи освіти, зважаючи на прийняття урядом рішення щодо запровадження обмежувальних карантинних заходів та переведення навчальних закладів на

дистанційну форму навчання. Стає зрозумілим факт, що в такій ситуації зростає увага і зацікавленість до освітніх інновацій, до впровадження в навчальний процес нових дистанційних технологій.

Однією з найбільш ефективних та популярних інноваційних технологій стає «flipped learning», що означає «перевернуте навчання», основоположниками якої є Jon Bergmann і Aaron Sams. Ще 2007 року автори, створивши таку освітню технологію, вирішили таким способом проблему лекційних занять зі спортсменами, які не відвідували заняття.

Виділяють три основні компоненти навчання – це Flipped, Just-in-Time і Active: інтерактивні онлайн-лекції з питаннями і тестами для самостійного опрацювання поза аудиторією; оцінювання засвоєння в аудиторії на основі результатів онлайн-тестів; активне навчання в аудиторії [1].

Перевернуте навчання - це така педагогічна модель, в якій типова подача лекцій і організація домашніх завдань представлені навпаки. Студенти дивляться вдома короткі відео-лекції, в той час як в аудиторії відводиться час на виконання вправ, обговорення проектів і дискусій. Відео-лекції часто розглядаються як ключовий компонент в перевернутому підході, такі лекції або створюються викладачем і розміщуються в інтернеті, або ж зберігаються в якомусь онлайн-файлообміннику [2].

Поняття flipped learning спирається на такі ідеї, як активність, залучення студентів до спільної діяльності, комбінована система навчання і підкаст. Цінність перевернутих класів у можливості використовувати навчальний час для групових занять, де студенти можуть обговорити зміст лекції, перевірити свої знання і взаємодіяти один з одним в практичній діяльності. Під час навчальних занять роль викладача - виступати тренером, порадиником, наставником, заохочуючи студентів на самостійні дослідження та спільну роботу.

Не існує єдиної моделі перевернутого навчання – термін широко використовується для опису структури практично будь-яких занять, які будуються на перегляді попередньо записаних лекцій з подальшим їх обговоренням безпосередньо в класі-аудиторії. В одній загальній моделі студенти можуть переглядати кілька лекцій, які тривають по 5-7 хвилин кожна. Онлайн-опитування або завдання можуть перериватися для перевірки засвоєння пройденого студентами матеріалу.

Викладачі можуть проводити обговорення в аудиторії, або перетворити її у студію, де студенти створюють, співпрацюють і реалізують на практиці те, що вони дізналися з лекцій і спостерігали за межами аудиторії. Будучи фахівцями, педагоги пропонують різні підходи, уточнюють зміст матеріалу і спостерігають за прогресом, організовують студентів у спеціальні робочі групи, щоб вирішити якусь спільну проблему.

Використовуючи перевернуту модель навчання, викладач може створити відповідний сайт з вивчення певних тем, надати студентам інтерактивний доступ, що дозволяє обговорювати матеріал і застосовувати на практиці знання, отримані в процесі слухання лекцій. Час в аудиторії використовується для відкритого обговорення, виступи запрошеного гостя-лектора або практичного вирішення проблем, коли викладач, маючи можливість виявити помилки в розумінні чи сприйнятті матеріалу, надає допомогу студентам [2].

Під час традиційних лекцій студенти часто намагаються вхопити те, що вони чують в момент мовлення лектора. У них немає можливості зупинитися, щоб обміркувати сказане, вони можуть пропустити важливі моменти, тому що намагаються записати слова викладача. Використання відео та інших попередньо записаних інформаційних носіїв дозволяє студентам повністю контролювати хід лекції: вони можуть переглядати її кілька разів, перемотувати назад або вперед у міру необхідності. Така можливість має вагомий значення для студентів з певними фізичними обмеженнями, особливо з порушеннями слуху.

Окрім цього, спільні проекти можуть сприяти соціальній взаємодії між студентами, полегшуючи процес сприйняття інформації [2].

Однак, при впровадженні перевернутої моделі навчання легко наробити помилок. Хоча ідея дуже проста, ефективний «переворот» вимагає ретельної підготовки. Запис лекцій вимагає зусиль і часу з боку викладача, а елементи аудиторного і позааудиторного навчання повинні складати єдине ціле, щоб студенти могли зрозуміти принцип даної моделі і були мотивовані на підготовку до занять. Студенти, в свою чергу, скаржаться на втрату очних лекцій, особливо, якщо відчують, що позначені відеолекції доступні для всіх в інтернеті. З цієї точки зору, вони не можуть відразу оцінити значення практичної частини моделі, задаючись питанням, що ж таке навчання їм принесе, чого вони не могли б отримати від простого пошуку в інтернеті. Ті, хто звик відвідувати заняття для прослуховування лекцій, цілком вільно можуть пропустити заняття, присвячені активній діяльності і, таким чином, втратити реальну цінність перевернутого навчання. Нарешті, навіть якщо студенти приймають таку модель навчання, їх обладнання не завжди дозволяє якісно отримувати і переглядати відеоконтент.

Flipped learning передбачає зміну ролі викладачів, які здають свої передові позиції на користь більш тісної співпраці з студентами та спільного вкладу в навчальний процес. Супутні зміни торкаються і ролі студентів, які звикли бути пасивними учасниками в процесі навчання, коли матеріал подається їм в готовому вигляді. Перевернута модель покладає велику відповідальність за навчання на плечі студентів, даючи їм стимул для експерименту, коли діяльність може очолюватися студентами, а спілкування між ними - стати визначальною рушійною силою процесу, спрямованого на навчання за допомогою практичних навичок [2].

Оскільки такий підхід може створити суттєві зміни в освітньому процесі, деякі викладачі можуть застосовувати тільки елементи перевернутої моделі

навчання або проводити лише кілька занять протягом всього курсу. Можна використовувати форми перевернутого навчання, що доповнюють традиційну позааудиторну роботу з відео-презентаціями, проектами, лабораторними тощо.

У міру набуття популярності технології перевернутого навчання, повинні з'являтися нові інструменти для підтримки позааудиторної частини навчальної програми: розвиток потужних мобільних пристроїв, пропозиції широкого вибору освітніх ресурсів і можливість користуватися ними в зручному місці і відповідний час. Коледжам і університетам потрібно звернути пильну увагу на простір в аудиторіях, щоб упевнитися в можливості підтримки активної діяльності і спільної роботи, поширеної в перевернутих класах.

В сучасних умовах активного розвитку дистанційних форм навчання надзвичайно актуалізується проблема освітніх інновацій. Впровадження в навчальний процес технології flipped learning сприятиме кращому засвоєнню студентами інформації, призведе до значного зсуву пріоритетів від простої передачі матеріалу до ефективної усвідомленої роботи над його сприйманням, вдосконаленням та оптимізацією всього освітнього процесу.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дробот П.Н. Основы образовательной технологии Flipped Learning. Современные тенденции развития непрерывного образования: м-лы междунар. науч. конф. Томск, 2020. - 332с. https://storage.tusur.ru/files/133249/conference-2020_new.pdf
2. <https://library.educause.edu/resources/2012/2/7-things-you-should-know-about-flipped-classrooms>.

Поляков В.В.

*к.мед.н., доцент кафедри дитячої фтизіатрії та пульмонології
Харківська медична академія післядипломної освіти*

Онікієнко О.Л.

*асистент кафедри педіатрії №1 та неонатології
Харківський національний медичний університет*

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ ЯК УМОВА ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ: ЧИ ВАРТО БРАТИ ПРИКЛАД З ФІНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ТІЛЬКИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ?

Третє тисячоліття називають суспільством знань і високих технологій, інформація у такому суспільстві стає першочерговою потребою, продуктом людської діяльності, джерелом знань, основою планування, прогнозування і моделювання, одним з чинників прийняття рішень і управління процесами у суспільстві, освіті й техніці. Але інформація має бути не задля інформації, а для вирішення проблем, отримання знань, тому важливо вміти аналізувати і перетворювати її.

Тільки за умови швидкого отримання якісної інформації людина зможе постійно бути в курсі усіх новинок, своєчасно, відповідально приймати рішення, підтримувати свій культурний і професійний рівень. Адже в умовах постійного оновлення технологій неможливо навчитися всьому один раз на все життя, кожному необхідно навчатися безперервно. Саме тому на перший план виходять технології, що допомагають отримувати знання, виховувати критичне ставлення до інформації. Серед них чільне місце посідають інформаційні технології, але для їх опанування необхідне розвинене мислення.

Не є новиною, що прискорена інтеграція інформаційних технологій у всі галузі знань, насамперед, у медицину набагато випереджає розуміння і засвоєння цих процесів лікарями. Прийшов час, коли важко уявити висококваліфікованого фахівця, який не володіє навичками роботи з

комп'ютерною технікою, інформаційними системами, засобами комунікації. Але крім користувальницьких навичок, які молодь одержує в середній школі, майбутній лікар повинен мати знання з інформаційних технологій та володіти інформаційною культурою в медицині. Майбутній лікар зобов'язаний бути не тільки висококваліфікованим та володіти необхідними знаннями та навичками зі своєї спеціалізації, ще й володіти достатнім рівнем інформаційної культури з метою якнайкращого виконання своїх професійних обов'язків.

Україна істотно відстає від країн Європейського Союзу в галузі інформатизації системи охорони здоров'я: повільно впроваджуються інформаційні технології, обмежено інвестуються капіталовкладення, освоєння лікарями комп'ютерних технологій значно відстає від темпів їх упровадження в медицину.

Незважаючи на те, що в багатьох медичних закладах вищої освіти накопичений певний досвід використання комп'ютерних програм у навчальній практиці, існує ряд проблем пов'язаних з відсутністю стрункої й завершені теоретичної бази, присвяченої питанням проектування, розробки та впровадження медичних інформаційних систем; недоступність якісного програмного забезпечення (в більшості випадків із-за високої вартості).

Таким чином, по закінченні закладів вищої медичної освіти майбутні лікарі не володіють основами необхідних знань в області інформаційних технологій, у них не накопичено особистий досвід практичного використання інформаційних систем, випускники не мають відповідної підготовки щодо їх застосування для вирішення професійних завдань, демонструють недостатній рівень інформаційної культури, що так необхідна спеціалістам медичного профілю, а також у них немає усвідомлення потреби в використанні засобів і методів інформаційних технологій у своїй професійній діяльності. Тобто питання формування інформаційної культури студентів медичних закладів вищої освіти гостро постає на фоні зазначених проблем.

Інформаційна культура – це особливий аспект соціального життя. Вона виступає як предмет, засіб і результат соціальної активності людини, впливає на характер і ефективність її практичної діяльності.

Фінська система освіти вкладає основи інформаційної культури ще на етапі навчання в загальноосвітній школі. Діти та їхні батьки спілкуються з вчителями за допомогою електронних щоденників, в яких відображені розклад занять, домашні завдання, прогрес успішності учня та інші аспекти учнівського життя, про які мають знати батьки. Для цього була створена спеціальна цифрова платформа Wilma. Важливим аспектом є те, що у Фінляндії під час карантину муніципальні громади забезпечили сім'ї учнів комп'ютерами та учбовими посібниками. В старшій школі діти вже мають досвід роботи з різними онлайн-платформами, складають дистанційно іспити, пишуть есе, таким чином опановуючи навички дистанційної освіти. Варто зазначити, що під час шкільної освіти діти навчаються двома мовами, а також отримують гарні знання з іноземної мови (англійська, французька, тощо). Все це стає гарними передумовами для подальшого опанування цифрових технологій.

Під час отримання середньої спеціальної та вищої освіти провідну роль відіграє організація учбового процесу, фінансового та матеріально-технічного забезпечення установ. В Фінляндії спецколеджи, Університети прикладних наук мають змішану систему фінансування як за рахунок держави, так і за рахунок грантів або платної освіти. Дуже поширеним явищем є взаємодія учбових закладів та бізнес-структур і компаній. Університет прикладних наук Сантакунта співпрацює з близько п'ятьмастами фінськими компаніями. Це дає змогу створити достатню матеріальну базу та організувати як очні, так і дистанційні форми освіти. Автономність вузів, гнучка система роботи викладачів та студентів зумовили широке впровадження дистанційних форм освіти. Викладачі, знаходячись в різних регіонах Фінляндії, мають змогу дистанційно проводити свої курси за різними освітніми напрямками. Онови

комп'ютерної грамотності, які були закладені в середній школі, надають змогу студентам обирати плани та форми освіти, дистанційно спілкуватися з викладачами та самостійно оволодівати знаннями, передбаченими програмою освіти. Така система потребує від викладачів університетів постійно покращувати якість освітніх програм. На теперішній час низка провідних університетів Фінляндії, таких як University of Helsinki, Mikkeli University of Applied Science та інші надають можливість своїм студентам навчатись дистанційно, що не впливає на якість освіти.

Таким чином, впровадження дистанційної форми освіти є не тільки формою навчання під час пандемії та карантину, але і важливою складовою освітнього процесу в майбутньому на всіх рівнях підготовки. Система освіти Фінляндії є яскравим прикладом вдалого поєднання сучасних форм дистанційного навчання та класичних «офлайн» курсів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фоміних Н.Ю. Сутність поняття «Інформаційно-комунікаційні технології» та їх значення на сучасному етапі модернізації освіти / Н.Ю. Фоміних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9084/1/ped905_77.pdf
2. Хоменко К.П. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів / К.П. Хоменко // Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького держ.пед. ун-ту ім. Григорія Сковороди. – Переяслав-Хмельницький, 2015. – Вип. 36, Том II(62). Дод. 1. – С. 321–330.
3. Буровицька Ю.М. Інформаційно-комунікаційні технології у вищих навчальних закладах: алгоритм впровадження / Ю.М. Буровицька // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 133. – С. 23–26.

4. Ippo Hanhijoki, Jukka Katajisto, Matti Kimari, Hannele Savioja Education, training and demand for labour in Finland by 2025. – 2012. – p. 87.

Ржеуський А. В.

*Кандидат наук із соціальних комунікацій,
асистент кафедри Інформаційних систем та мереж
Національного університету «Львівська політехніка»*

ДУАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Вступ. На сьогоднішній день у вітчизняному суспільстві та державі є потреба у високопрофесійних фахівцях. Саме тому освіта, зокрема вища освіта потребує реформації, модернізації та змін. У даному есе мова піде про дуальну освіту, як нову та гнучку форму організації освіти.

Основна частина. Дуальна освіта (від [лат.](#) *Dualis* – подвійний) це вид [освіти](#), при якій поєднується навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації[1].

Не рідко, в сьогоднішніх реаліях, можна зіштовхнутись із ситуацією, коли на підприємство, організацію, фірму приходять випускники (магістри), без практичних навичок, які мають віддалене уявлення про технологічні процеси. У той самий час вони можуть володіти вагомим багажем теоретичних навичок. Над ними беруть керівництво працівники-практики із великим досвідом роботи, які намагаються прищепити необхідні практичні навички.

Як висновок, причиною цьому є відсутність системної практики та навчання поза середовищем підприємства та ринку праці.

Тому, основне завдання дуальної форми навчання є усунення основних недоліків традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолання розривів між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищення якості підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання[1]. Теоретична частина підготовки майбутнього фахівця проходить на базі закладу вищого навчання, а практична – безпосередньо на робочому місці. Студенти поєднують навчання та стажування на організації, фірмі підприємстві.

Вважаю за доцільним, щоб підприємства здійснювали замовлення освітнім установам на конкретну кількість фахівців певної спеціальності. Зі свого боку роботодавці можуть повністю оплачувати навчання, закуповувати необхідне обладнання, виплачувати гроші студентам за їхню працю. При цьому все відбувається офіційно – укладається договір між роботодавцями, керівниками підприємств, фірм та закладами вищої освіти.

Натомість, на прикладі галузі Інформаційних технологій (ІТ), маємо наступну ситуацію: студент 1-2 курсу проходить успішно стажування на одній із ІТ фірм, після чого його беруть на роботу. Намагаючись вчасно виконати замовлення із розробки певного програмного забезпечення, студент пропускає заняття у вищому навчальному закладі, не виконує та не здає вчасно завдання, що ставить під загрозу успішне складання сесії і як наслідок виключення з вищого навчального закладу.

Однак, із бурхливим розвитком пандемії, запровадженням карантину, переходом на дистанційну форму навчання, для майбутніх фахівців у галузі ІТ, які орієнтуються та володіють засобами новітніх технологій краще за інших, з'явилася можливість відвідувати заняття онлайн та здавати виконані завдання засобами інформаційних, та телекомунікаційних технологій. Відтак, і

працедавець лишається спокійним, що працівник не залишає своє робоче місце, що не призведе до зриву виконання замовлення.

В Україні вже є ознаки імплементації дуальної освіти, про що свідчить наступний витяг:

- у 2017-2018 навчальному році розпочали впровадження елементів дуальної форми навчання 52 заклади професійної (професійно-технічної) освіти в 25 регіонах за 54 професіями;
- внесено зміни до змісту освіти та графіка навчально-виробничого процесу відповідно до запитів роботодавців з урахуванням вимог державних стандартів з конкретних робітничих професій;
- розроблено 19 проектів освітніх стандартів на основі компетентнісного підходу та блочно-модульної побудови навчального процесу;
- розпочато тісну співпрацю із роботодавцями з метою розширення кількості закладів професійної (професійно-технічної) освіти, переліку професій для упровадження елементів дуальної форми навчання у 2018-2019 н. р. у понад 100 закладів освіти та збільшення переліку робітничих професій, за якими здійснюється підготовка з елементами дуальної форми навчання[2].

Варто відзначити, що дуальна освіта зародилась у Німеччині та набула широкого розвитку закордоном. Не можна не відзначити, про підтримку Фінляндії та Німеччини щодо розвитку профосвіти в Україні в межах програми ЄС "EU4Skills: кращі навички для сучасної України"[3].

І на останок хотілося б звернутися до прикладу Фінляндії: Фінські фахівці говорять про п'ять факторів, що вплинули на успіхи системи їхньої освіти: рівні можливості, привабливість і престижність професії вчителя для молодих фінів; продумана політика оцінювання роботи учнів, учителів; стійке керівництво системою освіти та політична стабільність у цьому питанні[4].

Висновки. Дуальна освіта в Україні набуває розвитку, про це свідчить кількість навчальних осередків, що розпочали здійснювати підготовку фахівців. На мою думку, ми отримаємо значні переваги від імплементації дуальної освіти, а саме: модернізацію освітніх програм; підвищення якості підготовки майбутньої генерації фахівців; зближення вищої освіти з вимогами ринку праці; підвищення мотивації до навчання серед учнів та студентів; ріст рівня зайнятості молоді; підвищення конкурентоспроможності наших працівників.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дуальна освіта: URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0
2. Дуальна освіта: URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/dualna-osvita>
3. Фінляндія та німеччина готові надати €58 млн на розвиток профосвіти в Україні – гриневич: URL: <https://www.5.ua/suspilstvo/finliandiia-ta-nimechchyna-hotovi-nadaty-58-mln-na-rozvytok-profosvity-v-ukraini-hrynevych-188868.html>
4. «ФІНСЬКА МРІЯ» ЗБУЛАСЯ, АБО СЕКРЕТ УСПІХУ ФІНСЬКОЇ ОСВІТИ : URL: <https://pedpresa.com.ua/176540-finska-mriya-zbulasya-abo-sekret-uspihu-finskoyi-osvity.html>

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМ ОСВІТИ

Нещодавно оприлюднене світове рейтингування за Індексом глобальної конкурентоспроможності 2019 року (The Global Competitiveness Report 2019) зафіксувало показник розвитку економіки Фінляндії – 80,2 і України - 57,0, що відповідає 11 та 85 позиції з-поміж 141 держав-учасниць рейтингу. У цьому ж дослідженні в Рейтингу ефективності систем освіти Фінляндія та Україна посідали в 2016 році (Global Index of Cognitive Skills and Educational Attainment 2016) 6 та 42 позиції відповідно. За рівнем освіти у рейтингу країн світу за індексом рівня освіти (United Nations Development Programme: Education Index 2019) позиція Фінляндії та України розміщуються так: Фінляндія – 9, Україна – 47 відповідно із показниками 0,915 та 0,797. Зокрема система освіти Фінляндії займає перше місце за показником рівня знань, кількістю дітей, які люблять читати, друге місце – у сфері природничих наук, п'яте - в галузі математики.

Ці цифри однозначно вказують на необхідність розроблення державними органами України стратегій порятунку як економіки в цілому, так і освіти зокрема, як запоруки формування національних високоосвічених професійних кадрів.

Розроблення стратегій передбачає глибокий аналіз систем функціонування успішних країн і, передовсім, їх систем освіти.

Традиційна фінська школа складається з двох рівнів: 1-6 класи і 7-9 класи. Після цього школярі продовжують навчання у додатковому 10 класі, де можуть підвищити рівень своїх оцінок, а потім – вступають у професійні коледжі чи ліцеї, які можна порівняти з українським 11 класом. Звідси отримуємо однозначний висновок, що затверджена попереднім урядом

стратегія впровадження в Україні 12-річного навчання у середній школі в жодному разі не можна відхиляти.

Фінську освіту особливою та вдалою роблять так звані сім принципів освіти в Фінляндії. Головним між цими принципами вважаємо принцип рівності. Він складається з:

- рівність шкіл (проявляється в однаковому забезпеченні усіх шкіл країни обладнанням, однаковою системою освіти та пропорційним фінансуванням. І хоча у найбільшій школі країни вчиться понад 900 учнів, а у найменшій – 11, умови навчання всюди рівноцінні);
- - рівність навчальних дисциплін;
- -рівність батьків;
- рівність учнів (фінських учнів не ділять на «хороших» чи «поганих», немає поділу на класи за вподобаннями чи вміннями. Усі діти мають однакові права в школі. Також фінська освіта спрямована на те, щоб максимально інтегрувати дітей з особливими потребами в соціальне середовище);
- - рівність вчителів (відповідно до фінської системи освіти вчителі повинні бути безпристрасними до своїх учнів і оцінювати всіх об'єктивно. Жодних «улюбленців» та «своїх класів». За вчителем залишається лише роль наставника. Будь-які відхилення від цього правила загрожують вчителю звільненням. Усі вчителі однаково важливі в колективі: і математики, і гуманітарії, рівність дорослих і дітей (уже в першому класі дітей ознайомлюють з їхніми правами та пояснюють, в яких ситуаціях є можливість скаржитися соціальним працівникам. Батькам це дає змогу зрозуміти, що їхня дитина – особистість, яку вони повинні поважати. Вчителі також не мають права ображати чи принижувати школярів, і це правило підтверджується фінським законодавством. Головна особливість у тому, що вчителів приймають на

роботу на основі однорічного контракту, який щоразу потрібно поновлювати, та платять дуже високу заробітну плату. Так, зарплата помічника починається від позначки 2500 євро, вчитель же може отримувати до 5000 євро).

Вважаємо, що ця обставина є визначальною, оскільки відображає роль і оцінку праці педагога у суспільстві.

Старченко Г.В.

д.е.н., доцент,

*доцент кафедри публічного управління та менеджменту організацій
Національний університет «Чернігівська політехніка»*

ВПЛИВ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Світовий досвід трансформаційних процесів Фінляндії, особливо в останні десятиліття, засвідчує, що структурні зміни відбуваються внаслідок виникнення «вузьких місць» у межах існуючої структури економіки, якими можуть бути обмеження як внутрішнього – *ендогенного*, так і зовнішнього – *екзогенного* характеру.

Слід врахувати ту обставину, що нагромаджений у попередні періоди становлення та розвитку України її промисловий потенціал значною мірою вичерпано. Якщо у найближчі роки не започаткувати процеси нарощення інноваційного потенціалу, запровадити дієвий механізм інноваційного розвитку, поступово формуючи інноваційну основу для економічного зростання, то Україна неминуче й остаточно опиниться у статусі «периферійної країни» у світ-системі глобальної стратифікації по відношенню до розвинених

країн. Разом з тим, можливості для оновлення країни ще не втрачені остаточно. Вони спираються насамперед на людський капітал, освітній і науковий потенціал суспільства. Нагальною є потреба кардинального реформування освітньо-наукової сфери, системи взаємозв'язків науки і виробництва, створення інституційних, фінансових і організаційних механізмів продукування інновацій і перетворення їх в основу розвитку.

Щодо підготовки наукових кадрів важливого значення останніми роками набуває розвиток закладів освіти. Насамперед, це пов'язано зі змінами в загальній системі розвитку освітніх закладів та можливості набуття університетами статусу дослідницьких відповідно до закону України «Про вищу освіту». У ст. 30 зазначено, що «Національному закладу вищої освіти, що забезпечує проривний розвиток держави в певних галузях знань за моделлю поєднання освіти, науки та інновацій, сприяє її інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, має визнані наукові здобутки, може надаватися статус дослідницького університету» [1]. Таким чином, варто констатувати, що розвиток освіти поступово набуває ключових параметрів, які варто враховувати у забезпеченні інноваційного розвитку.

Питання впливу освіти на інноваційний розвиток у науковій літературі, переважно використовується з позицій дослідження розвитку самої системи освіти, формування методики оцінювання її параметрів та виявлення тенденцій. Зокрема приріст величини ВВП країни, підвищення продуктивності праці кадрів, сприяють культурному розвитку суспільства, зниженню криміногенних показників, покращенню стану здоров'я населення, екологічної ситуації, політичної ситуації в країні та ін. Тим самим вплив освіти на національну економіку описується системою показників оцінки економічної, соціально-економічної та глобальної ефективності освіти на засадах критеріїв економічності, продуктивності та результативності функціонування освітніх закладів.

Важливість постійного поглиблення знань в області інноваційного розвитку, який стає вагомим чинником підвищення добробуту, інтелектуального та духовного потенціалу суспільства, а отже підтримка наукових досягнень стає невід'ємною складовою економічного зростання країни. Наприклад, фінські наукові корпорації витрачають значні бюджети на проведення наукових досліджень з метою створення конкурентних переваг, досягнення яких можливе за рахунок опанування нових знань та їх своєчасного практичного використання. На жаль, Україна нині вимушена у значному ступені фінансувати не розвиток науки, а програми підтримки базового рівня життєдіяльності науковців. Низький рівень заробітної плати науковців порівняно з їхніми колегами в Фінляндії спричиняє не лише міграцію вчених, але й перерозподіл знань за кордон. Аналогічні тенденції характерні й для розвитку закладів освіти. Отже, для запобігання втрат перспективних кадрів державі необхідно мати в арсеналі дієві інструменти підтримки освітньо-наукової діяльності, враховуючи пріоритетні напрями розвитку світової науки. Особливо гостро постає питання підготовки молодих наукових кадрів у вищих закладах освіти, що потребує підвищення рівня престижності освіти та науки, оскільки без припливу молоді наука в Україні може припинити існування у досить короткі терміни. Негативні явища в науково-технічній та інноваційній сфері поступово набувають незворотного характеру і визначають прояв загроз національній безпеці України, особливо технологічної та економічної складових.

Варто відзначити, що стосовно розвитку освітніх процесів та їх впливу на економічне зростання вирізняються міжнародні методики, зокрема, при розрахунку Глобального індексу конкурентоспроможності [2]. Включення показників щодо розвитку освіти до розрахунку зведеного індексу по суті є визнанням важливості її розвитку на світовому рівні. Крім того, важливим у цьому контексті є той факт, що одним із субіндексів з вагомістю 17% у

загальному сукупному індексі конкурентоспроможності економіки є «Вища освіта та підготовка». «Якісна вища освіта та підготовка» мають вирішальне значення для економік, які хочуть просунути ланцюжок вартості за межі простих виробничих процесів та продукції. Зокрема, сьогодення глобалізаційна економіка вимагає від країн, що підтримують свій розвиток, висококваліфікованих та добре освічених працівників, здатних виконувати складні завдання та швидко адаптуватися до мінливого середовища та постійних змін потреб виробничої системи. Ця група вимірює середню та вищу освіту, а також якість освіти, яку оцінюють керівники бізнесу. Ступінь навчання персоналу також враховується через важливість професійного та постійного навчання на робочому місці, яким нехтують багато економік - для забезпечення постійного підвищення кваліфікації працівників.

Якщо зробити порівняння України та Фінляндії за загальним значенням Індексу глобальної конкурентоспроможності [3, 4], то можна побачити, що Україна посідає 83 місце а Фінляндія 11, за субіндексом «Вища освіта і навчання» 35 та 2 місця відповідно.

На даний момент конкурентоспроможність країни все більше зумовлюється вищою освітою та навчанням, ефективними ринками товарів, добре функціонуючими ринками праці, розвинутими фінансовими ринками, здатністю використовувати переваги існуючих технологій та величиною внутрішнього чи зовнішнього ринку.

Зростання ролі освіти в інноваційно орієнтованих країн обумовлена важливістю розробки та поширення інновацій у всі сфери життєдіяльності. Інновації особливо важливі для економіки, оскільки вони наближаються до кордонів знань, а можливість отримання більшої цінності шляхом простої інтеграції та адаптації екзогенних технологій, як правило, зникає.

Для внутрішніх національних специфічних умов функціонування системи освіти характерні декілька особливих тенденцій. Насамперед, мова йде про

оптимізаційні процеси у вищій освіті, усвідомлення важливості активізації діяльності технікумів, училищ, особливо технічного профілю, а також підвищення якості надання освітніх послуг. Разом з тим, суттєва комерціалізованість освіти сприяє перетворенню закладів освіти з продуцентів нових знань на їх «продавців», а загальний орієнтир на самофінансування, на жаль, не сприяє підвищенню якості освіти, але на довгострокову перспективу може загрожувати перетворенню освіти з суспільного блага на звичайну комерційну послугу. Така ситуація, особливо в частині фінансування освіти та науки спроможна створити умови деградації економіки внаслідок повної руйнації освітньо-науково-виробничих зв'язків, що своєю чергу не сприятиме інноваційному розвитку.

За нових умов розвитку світової економіки, орієнтація її на посилення значущості інноваційних факторів, для вищої освіти виконання лише функції щодо передачі та поширення інформації у будь-якій її формі від науково-педагогічних працівників до студентів. Університети поступово мають перетворитися на установи, які спроможні продукувати нові знання, розробляти окремі види науково-технічної продукції, інноваційну співпрацю та трансфер технологій. У цьому питанні стає в пригоді досвід Фінляндії. Набуваючи функцій дослідника та новатора заклади вищої освіти поступово перетворюються на проєктно-орієнтованих суб'єктів економічних відносин. Зазначене вимагає модернізації системи освіти, її елементів, а також налагодження тісної інтеграції та колаборації з іншими проєктно-орієнтованими суб'єктами, формуючи основу проєктно-орієнтованого технологічного бізнесу.

До ключових тенденцій розвитку вищої освіти виходячи із досвіду Фінляндії для України можна визначити наступні: визнання однією з сильних сторін розвитку національної економіки з позицій перспективи впровадження інновацій є збереження значної частки населення з вищою освітою відповідно до міжнародних рейтингових порівнянь; оптимізація мережі освітніх закладів;

зростання внеску закладів вищої освіти в інноваційний розвиток національної економіки за рахунок участі у підготовці науковців через аспірантуру та докторантуру; задовільне; поступове збільшення кількості іноземних студентів та ін. В цілому зазначені процеси потребують зміни підходів до управління ЗВО у напрямі: від скорочення фінансування до його перерозподілу, оскільки відносні показники фінансування освіти співвимірні з показниками високорозвинених країн, але не забезпечують відповідної віддачі, виваженого підходу до процесів реформування чисельності закладів освіти, відновлення престижності праці наукових та науково-педагогічних працівників.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про вищу освіту : Закон України від 28 грудня 2014 року, № 1556-VII. URL: <https://zakon.help/law/1556-VII> (дата звернення: 18.11.2020).

2. The Global Competitiveness Report 2017–2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf> (дата звернення: 18.11.2020).

3. Education | Data. The World Bank : веб сайт. URL: <https://data.worldbank.org/topic/education?view=chart> (дата звернення: 18.11.2020).

4. Education Statistics. Available Indicators. The World Bank : веб сайт. URL: <http://datatopics.worldbank.org/education/indicators> (дата звернення: 18.11.2020).

*Старко В. Г.,
кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри духових та ударних інструментів,
ЛНМА ім. М. В. Лисенка*

ВИКОРИСТАННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ ФІНСЬКОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

У листопаді цього року мені пощастило взяти участь у міжнародному стажуванні з Фінської системи освіти. Вона визнана найкращою у світі. Але в дискусіях на дану тему було визначено як її переваги, так і недоліки. До переваг ми віднесли такі чинники:

- 1) індивідуальний підхід до кожного учня;
- 2) велика державна підтримка системи освіти;
- 3) фінансова підтримка викладачів;
- 4) безкоштовна освіта та забезпечення матеріальною базою учнів — громадян Фінляндії;
- 5) інклюзивна освіта;
- 6) можливість викладачам використовувати індивідуальні методи викладання;
- 7) принцип довіри та рівності між учнями та викладачами;
- 8) багаторічне існування повної дистанційної освіти

До недоліків, на наш погляд, слід віднести:

- 1) брак фінансування наукових проектів;
- 2) розтягнення в часі написання наукових робіт;
- 3) висока вартість навчання для іноземних студентів;
- 4) велика текучість викладацьких кадрів;
- 5) загроза для системи освіти фінансової кризи внаслідок пандемії.

На мої думку, нам слід «чужого научатись, та свого не цуратись».

Тепер повернемося до «свого». Я працюю викладачем у сфері вищої музичної освіти і безпосередньо спостерігаю вже багато років за навчальним

процесом. Також вища музична освіта залежить від якості початкової та середньої. Тому фінський досвід можна спробувати адаптувати до всіх ланок музичної освіти України. А якщо бути точнішим — для духової музичної освіти. Академік Володимир Апатський стверджує: «Мистецтво гри на духових інструментах в наш час досягло такого рівня розвитку, коли подальший його прогрес вже не може бути забезпеченим одними практичними зусиллями. Емпіризм у цій області вже вичерпав свої можливості, він потребує активної теоретичної підтримки» [1, с. 3]. І досвід Фінської системи освіти тут може відіграти не останню роль.

З позитивних характеристик Фінської системи освіти в першу чергу слід виділити четвертий пункт у нашому переліку, де йдеться про безкоштовну освіту для всіх громадян Фінляндії. «Приємно вражає те, що освіта є безкоштовною для всіх, незалежно від статків» [3, с. 3]. На мій погляд для нас це є найбільш болісна тема сьогодення. Адже багато талановитих учнів не мають змоги здобувати музичну освіту через брак коштів, які треба сплачувати на усіх її щаблях. Єдина можливість для них — поступити на державне замовлення.

Якщо розглянути п. 1 з позитивної характеристики Фінської системи освіти, то педагоги-духовики постійно працюють зі студентами, шукаючи індивідуальний підхід: «Музично-виконавська педагогіка — це сфера людської діяльності, в котрій особливо яскраво проявляється творче начало. Кожен великий педагог є індивідуальний та неповторний ...» [1, с. 421]. Ця специфіка роботи вимагає від викладачів використовувати індивідуальні методи, налаштовані конкретно на різних студентів. Також бажає кращого методика запровадження інклюзивної освіти, що збільшить кількість бажаючих отримувати музичну освіту.

Вища музична освіта в Україні відчуває брак державної підтримки викладачів та науковців. Проте, незважаючи на це, вітчизняні духовики-

педагоги добились вагомих наукових результатів, про що свідчать слова професора В. Богданова: «Науково-методична думка українських музикантів-духовиків за роки свого розвитку накопичила велику кількість праць з різних питань теорії, практики, викладання ігри на сучасних духових та ударних інструментах» [2, с. 13].

Але найбільшу симпатію, як на мене, Фінська система освіти завойовує не так добрим матеріальним та фінансовим забезпеченням, як психологічною атмосферою процесу навчання. Дослідник системи освіти у Фінляндії Т. Уокер виділив такі чинники щастя учня: майстерність, співпричетність, незалежність, гарне самопочуття, світогляд [4]. І це при умові задоволення потреб в їжі та проживанні, які, на жаль, в Україні не всюди є вирішеними. А для навчання саме майбутніх музикантів тепла, комфортна атмосфера навчального процесу є надзвичайно важливою, враховуючи чутливість та вразливість більшості обдарованих дітей. На жаль, в Україні, на початкових щаблях освіти учні велику кількість завдань змушені виконувати без ніякого задоволення і через примус. Тому необхідно переглянути навчальні програми для початкових та середніх музичних навчальних закладів, що покращить якість підготовки майбутніх абітурієнтів до вищих закладів музичної освіти.

Щодо дистанційної освіти, то більшість педагогів в сучасних умовах пандемії змушені перейти до дистанційної форми освіти, яка для більшості педагогів є ще достатньо незвичною. Тому в подальшому можна запровадити дистанційну форму навчання для деяких музичних предметів, оскільки специфіка роботи педагогів-духовиків вимагає безпосереднього контакту зі студентом.

У підсумку слід зазначити, що пандемія загострила потребу використання форми дистанційної освіти для всіх без винятку навчальних закладів. А впровадження позитивних якостей Фінської системи освіти, її базових принципів сприятиме максимально гуманному підходу до потреб кожного

конкретного учня. Це дасть змогу нам вийти на якісно новий рівень підготовки майбутніх музикантів, що будуть гордо нести у світ ім'я України.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Апатский В. Н. Основы теории и методики духового музикально-исполнительского искусства: Учебное пособие / В.Н. Апатский. – К.: НМАУ им. П. И. Чайковского, 2006. – 432 с.
2. Богданов В. О., Богданова Л. Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ ст.: В 2-х томах. – Т. 1. – Х.: ФО-П Сілічева С. О., 2013. – 384 с.
3. Салла Корпела Образование в Финляндии. Ключ к успеху нации.: Otavamedia ОМА Министерство образования и культуры Илари Нумми, 2017. – 31 с.
4. Уокер Т. Финская система обучения. Как устроены лучшие школы в мире. Москва: Альпина паблишер., 2018. – 256 с.

Столбовий В.М.

д.ю.н., доцент

*професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії Служби безпеки України*

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ІЗ СПЕЦЕФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Однією із форм здобуття освіти, в тому числі в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, є дистанційна форма, яка передбачає

індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу на основі комунікаційних та інших технологій [1]. З урахуванням сьогоденної ситуації у світі із пандемією Covid-19, інших факторів, дистанційне навчання в закладах освіти набуває загальної актуальності, особливого характеру, а також специфіки застосування такої форми навчання у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання (вищих військових навчальних закладах, закладах, які готують майбутніх правоохоронців та ін.). Це пов'язано із особливостями навчання курсантів (слухачів), із викладанням спеціальних дисциплін, які не викладаються у вищих навчальних закладах загального (цивільного) спрямування. Належне засвоєння матеріалу навчальних дисциплін курсантами і слухачами прямо впливає на майбутні результати їх практичної діяльності у боротьбі зі злочинністю та забезпеченням національної безпеки держави. Тому, на сьогодні, залишається невирішеним питання належного освоєння спеціальних дисциплін курсантами та слухачами закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання в умовах їх дистанційного навчання.

Навчальний процес в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання передбачає особливості у викладанні і засвоєнні відповідних знань. Це стосується вивчення дисциплін з обмеженим доступом, дисциплін, що пов'язані із практичним застосуванням знань, які в умовах дистанційного навчання засвоїти неможливо. Так, при викладанні такої навчальної дисципліни, як вогнева підготовка, окрім теоретичних питань застосування зброї, курсанти (слухачі) повинні виконувати практичні вправи зі стрільби із різних видів зброї. Спеціальна фізична підготовка є обов'язковим елементом підготовки військовослужбовців та правоохоронців, що сприятиме, в подальшому, ефективній роботі у забезпеченні національної безпеки країни. Це стосується не тільки загальної фізичної підготовка, а і навчання спеціальним прийомам самозахисту та ін. В умовах дистанційного навчання ефективно

викладати і засвоювати такі матеріали вкрай важко. Наприклад, недоліками використання електронної платформи LMS Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище керування) у навчальних закладах Збройних Сил України є:

- заборона використання документів обмеженого доступу в контурах публічних інформаційно-телекомунікаційних мереж, в той час як більшість навчально-методичних фондів військових навчальних закладів мають рівень обмеженості «Для службового користування»;

- при використанні віддаленими користувачами системи LMS Moodle виникають ускладнення у набутті останніми практичних навичок в експлуатації озброєння та військової техніки. Використовуючи засоби віртуальної реальності, комп'ютерні тренажерні імітаційні засоби практичної діяльності, не можливо замінити практичну роботу з реальним озброєнням та військовою технікою, а також удосконалити бойове злагодження;

- складність у реалізації вмінь, що вимагають колективних дій, командирських та лідерських якостей та ін. [2, с. 9].

Розповсюдженою, під час дистанційного навчання для проведення навчальних занять серед курсантів (слухачів) вищих військових навчальних закладів, є платформа Zoom. За допомогою цієї платформи проводяться різні види навчальних занять. За допомогою відеоконференції викладач має змогу керувати навчальним процесом, бачити і спілкуватись з кожним її учасником, коментувати виступи та презентації здобувачів освіти. Вказана платформа безумовно ефективна для навчання, але потребує якісної інтернет підтримки учасників відеоконференції. Наприклад, якщо здобувач освіти не забезпечений належним інтернет-зв'язком за місцем проживання (проживає в сільській місцевості, користується мобільним інтернетом), відбувається постійне переривання відеоконференції, що призводить до відволікання викладача на повторне під'єднання учасників, що негативно впливає на якість проведення

навчального заняття. Також необхідно наголосити на відсутності можливості проведення занять у режимі відеоконференції Zoom під час викладання спеціальних дисциплін з обмеженим доступом у зв'язку із дотриманням законодавства України про державну таємницю, а також відсутності належного захисту дзвінків відеоконференції [3]. Так, Федеральна торгова комісія США з'ясувала той факт, що сервіс Zoom не застосовував наскрізне шифрування для захисту дзвінків, а використовував більш низький рівень захисту безпеки, зберігав криптографічні ключі, які дозволяли йому отримувати доступ до змісту відеодзвінків користувачів [4].

Також серед невирішених питань застосування дистанційної форми навчання у вищих військових закладах освіти є відсутність чіткого нормативно-правового, організаційного, навчально-методичного, інформаційно-комунікаційного, матеріально-технічного, кадрового, економічного та фінансового забезпечення [5, с. 38].

Отже, система дистанційного навчання в закладах вищої освіти України із специфічними умовами навчання, на нашу думку, може ефективно використовуватись виключно за умови поєднання з традиційними формами навчання під час перебування у стінах навчального закладу задля ефективного засвоєння спеціальних знань і практичних навичок курсантами (слухачами) щодо ефективного, в подальшому, виконання обов'язків із забезпечення національної безпеки України.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. М. Садовський. Застосування технологій дистанційного навчання в системі військової освіти. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2016. Вип. 6. С. 1-13.

3. Про державну таємницю: Закон України від 06.07.2010 р. № 2432-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2432-17>.

4. Zoom вводив в оману користувачів про застосування шифрування. URL: <https://portaltele.com.ua/news/companies/zoom-vvodyv-v-omanu-korystuvachiv-pro-zastosuvannya-shyfruvannya.html>.

5. В. Ткаченко, М. Гіневський, С. Гайдаров. Дистанційна форма навчання у системі військової освіти. Системи обробки інформації. 2002. Вип. 6. С. 35-39.

Трухан А.Г.

Директор інклюзивно-ресурсного центру №8 Святошинського району м. Києва,
вчитель-логопед вищої кваліфікаційної категорії

Білецька І.В.

Директор інклюзивно-ресурсного центру №1 Голосіївського району м. Києва,
вчитель-логопед вищої кваліфікаційної категорії

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В сучасній українській освіті наявність впровадження інклюзивної освіти є педагогічною інновацією, до якої переважно не готові ні адміністрація, ні педагоги, ні вихователі, що ставить проблему не зв'язованих ролей важливих при організації психолого - педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Перед нашим суспільством стоїть гостра проблема залучення осіб, що мають особливості психофізичного розвитку в соціум, їх активна адаптація, соціалізація та розвиток в рамках суспільства і на благо суспільства. Сьогодні загальноосвітній навчальний заклад має бути готовим для спільного навчання здорових дітей та

їхніх однолітків з різними типами дизонтегенезу. Особливої актуальності набуває організація сучасного системного та комплексного психолого-педагогічного супроводу учнів з порушеннями розвитку фахівцями (корекційний педагог, практичний психолог, соціальний педагог, логопед тощо). Без нього перебування дитини у масовому навчальному закладі набуває стихійності, формальності, яка не лише не приносить користі, а й може бути шкідливою для дитини, оскільки без одержання відповідної корекційної допомоги психофізичний розвиток дитини лише ускладнюється.

Зазначено проблему в упровадженні інклюзивної освіти, яка потребує часу та узгодження дій як колективу дошкільних навчальних закладів так і керівництва держави. Крім того, дистанційне навчання, що було необхідністю в умовах карантину у 2020 навчальному році зробило дійсний виклик спеціальним закладам освіти та вчителям інклюзивних класів, фахівцям інклюзивно-ресурсних центрів, які безпосередньо працюють з дітьми з особливими освітніми потребами. В даних умовах батьки учнів, які навчаються у спеціальних закладах освіти та в закладах загальної середньої освіти, вимушені були забрати додому та організувати навчально-розвивальне середовище вдома. Як відомо, виховання та навчання дитини – це велика та кропітка праця для батьків. З дітьми, які мають особливі освітні потреби, ця праця помножується у багато разів. Тому в умовах карантину, перед педагогами встав новий виклик – навчання не тільки учнів але й батьків. В теперішніх умовах, вчителі-дефектологи повинні були засвоїти дистанційні програми навчання, що використовуються у загальноосвітніх школах і на звичайних уроках, але зовсім не знайомі дітям та батькам дітей з ООП. До арсеналу роботи з учнями вступили онлайн-платформи: Google, Classroom та Zoom. У вигляді відеоконференцій та онлайн-навчальних тренажерів протягом трьох місяців працівники інклюзивно-ресурсного центру надавали корекційно-розвиткові послуги для дітей з особливими освітніми потребами. Разом з ними

працювали і батьки дітей, які вимушені були стати посередниками між вчителем та дитиною, починаючи з налаштування зв'язку та закінчуючи виготовленням додаткового навчального матеріалу.

Відомо, що гарантією успішності освітнього процесу є узгодженість виховних впливів педагогів і батьків. Тому при дистанційній роботі з дітьми з ООП використовувався такий напрямок, як поєднання сімейного виховання та комплексного корекційно-реабілітаційного впливу. Звичайно в умовах ізоляції діти були позбавлені можливості «прожити свій шлях» соціальної адаптації, що сприяє підготовці дітей до самостійного життя. А це, на мою думку, є найголовнішим напрямком виховання та навчання в спеціальній освіті. Проблема української освіти на момент поширення пандемії полягала у постійному реформуванні освітньої галузі, централізації усіх ланок управління освітнім процесом. Неготовність технічна, методична, організаційна до дистанційного навчання продемонструвала низку проблем. Дистанційне навчання продемонструвало нагальну потребу відходу від застарілих стандартизованих підходів до формування змістової освітньої компоненти, коли кінцева мета передбачає формування системних наукових уявлень, однак не передбачено формування соціально значимих, прикладних чи практичних компетентностей.

Успішна інклюзія неможлива без спеціального дефектологічного супроводу [3], зміст якого включає:

- надати об'єктивну психолого-педагогічну характеристику дитини з особливими потребами, ознайомити з медичними та психолого-педагогічними картами;

- спільно скласти календарно-тематичний та індивідуальний плани роботи;

- внести зміни до програми загальноосвітніх предметів та провести їх коригування, а саме:

- ввести пропедевтичні розділи з метою підготовки дітей для сприйняття матеріалу;

- передбачити корекційну складову в навчальному плані (специфічні навчальні предмети – заняття з орієнтування в просторі та розвитку мобільності (для дітей із порушеннями зору); заняття з розвитку залишкового слуху та усного мовлення (для дітей із порушеннями слуху); заняття з соціально-побутової орієнтації (для дітей із розумовою відсталістю), заняття з розвитку мови та мовлення (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення) тощо [5];

- бути (тимчасово) присутнім на уроках з метою кращого задоволення специфічних потреб дітей;

- надати методичні рекомендації з виготовлення та використання наочності й дидактичного матеріалу з метою активізації збережених аналізаторів;

- навчити використовувати спеціальні технічні засоби навчання для корекції і компенсації недоліків розвитку дітей:

- звукопідсилювальну апаратуру індивідуального та колективного використання (під час навчання дітей із вадами слуху);

- лупи, окуляри, монокуляри, бінокляри (для дітей із вадами зору);

- статистичні екранні посібники (схеми, малюнки, креслення) з метою активізації сприйняття дітьми навчального матеріалу;

- комп'ютерні технології для ефективного розвитку мовлення, навичок читання, письма, математики, психолого-педагогічного тестування дитини на початку та на кінець навчального року тощо;

- проводити моніторинг розвитку дитини;

- співпрацювати з батьками, вчителями, фахівцями під час оцінювання навчальних досягнень дитини;

- брати активну участь у прогнозуванні подальшого шляху навчання учня;

- організувати короткочасні курси (спецсеминар) в закладі освіти з метою ознайомлення всіх педагогів зі спеціальними формами та методами спеціальної освіти, компенсації і корекції.

В системі корекційно-педагогічної роботи вагому роль відіграє практичний психолог [6].

Психологічний і соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання визначений низкою нормативних документів, зокрема основні напрями психологічного супроводу визначені листом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 26.07.2012р. № 1/9-529 «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання». Зазначеним нормативним документом визначено завдання психолого-педагогічного супроводу, а саме:

- актуалізація особистісного потенціалу розвитку дитини;
- формування позитивних міжособистісних стосунків учнів з порушеннями психофізичного розвитку та їх ровесників у процесі внутрішньо шкільної інтеграції;
- консультування батьків або осіб, які їх замінюють, щодо особливостей розвитку, спілкування, навчання, професійної орієнтації, соціальної адаптації їх дитини тощо [4].

Для держави стоїть задача забезпечити рівні можливості у якісному навчанні для всіх учнів країни, забезпечити матеріально - технічною базою школи. Тому, наразі у педагогів стоїть велике завдання - модернізувати навчальні програми відповідно до вимог часу, навчити учнів корисним та практичним навичкам, готуючи їх до світових викликів, запроваджувати нові методи в умовах дистанційного навчання з допомогою інтернет-ресурсів та інтернет-платформ. Враховуючи карантинні обмеження (ізоляція, соціальна-дистанція, відсутність функціонування транспорту, тощо) дистанційна освіта на базі платформи Moodle та комунікаційних технологій Zoom та Skype показала

достатню ефективність та дозволила здійснювати безперервний навчально-освітній процес. Подібний досвід може бути корисним в подальшому навчальному процесі але, це не дає високих результатів роботи які отримуються в очному навчанні.

Таким чином, системний та комплексний психолого-педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами є важливою умовою адаптації та соціалізації дітей в загальноосвітньому навчальному закладі. Для забезпечення оптимального психічного розвитку дитини з особливими освітніми потребами корекційна допомога має поєднуватись із створенням для неї сприятливого соціального середовища, формуванням в учасників навчально-виховного процесу (вчителів, учнів, батьків) позитивних настанов щодо інтегрованого навчання.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія / А.А. Колупаєва – К.: «Самміт-книга», 2009 – 272 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

2. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія / А.А. Колупаєва. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 458 с.

3. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К.: «АТОПОЛ». – 2010. – 96с.- (Серія «Інклюзивна освіта»).

4. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 26.07.2012 року № 1/9-529 «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання». [Електронний ресурс] // Шлях доступу <http://document.ua/pro-organizaciyu-psihologichnogo-i-socialnogo-suprovodu-v-um-doc106554.html>

Кунанець Н.Е.
професора кафедри інформаційних систем і мереж Національного
університету «Львівська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ФІНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

У кінці 1970-х років у Фінляндії був прийнятий закон про загальну обов'язкову середню освіту, авторами закону розроблено модель освіти, що отримала назву -"фінська модель". Завдяки впровадженню закону, країна за короткий час змогла провести реформування освіти, налагодити ефективно викладання та навчання налагодивши систему доступу до знань для усіх верств населення не залежно від регіону проживання (навіть в таких малонаселених регіонах, як Лапландія).

Що вирізняє підхід Фінляндії – це досягнення за короткий термін провідних позицій серед країн Організації економічного співробітництва та розвитку.

Успіху було досягнуто завдяки формуванню викладацького складу та цілісної системи навчання.

Першою ланкою освіти у Фінляндії задекларовано дошкільні установи. Ази освіти майбутні школярі отримують у дитячих садках та ясельних групах. Для влаштування дитини в садочок достатньо подати заяву в муніципалітет, влада сама визначає дошкільну установу і батьки повинні погодитися із цим вибором, оскільки діяльність всіх садочків організовано на одному рівні.

Наступна ланка системи освіти ґрунтується на основній школі, навчання в якій відбувається впродовж 16 років. Зарахування до школи відбувається на основі співбесіди, на якій присутні батьки. Доброзичлива атмосфера співбесіди налаштовує дитину на контакт, з'ясовується її самопочуття, вподобання дисциплін, які вивчалися в садочку. Весь наступний процес навчання також вибудовується на шанобливому ставленні до учня, побудові взаємодії із вчителем. Налагодженню ефективної комунікації сприяє шкільний психолог.

Вчителям заборонено проводити порівняння рівня знань учнів, допускається лише визначення приросту знаннєвого потенціалу самого учня. Його досягнення відомі лише учню, вчителю і батькам. Таке утаємничення досягається завдяки відсутності іспитів. Шляхом проведення іспитів не перевіряється рівень знань учнів навіть після закінчення основної школи.

У основній школі відсутня внутрішня диференціації предметів, не надається перевага поглибленому вивченню певних предметів. Навчання організоване на засадах інклюзії, виховуючи у дітей командний дух. Для старшокласників не відбувається викладання у старшокласників конкретних предметів, а надаються знання за спеціалізованими темами. Наприклад, учні вивчають таку крос-предметну тему, як "Європейський союз", у якій об'єднують елементи економіки, історії країн ЄС, мов та географії. При цьому учні не сидять пасивно перед вчителями, слухаючи тему уроку, а працюють в невеликих командах, на які покладається вирішення конкретних завдань.

Аналіз реформованої системи освіти у Фінляндії засвідчує її побудову з орієнтацією на повагу до учня, виховання у них рис взаємовиручки, взаємоповаги та взаємопідтримки. Система навчання не допускає приниження чи ображення учня.

При цьому, освіта у країні безкоштовна, урядом щорічно виділяється на фінансування системи освіти майже 5,5 млн євро або 15,5% від видаткової частини бюджету. Частина суми використовується на забезпечення учнів підручниками, канцелярськими товарами та інші необхідними матеріали для навчання, фінансування екскурсій країною, харчування, функціонування шкільного транспорту. У Фінляндії практично відсутні приватні школи. Освітня політика в країні виводить професію вчителя на рівень елітної та почесної. Це сприяє залученню до шкіл талановитих молодих кадрів. А мотивація до обіймання посади вчителя ґрунтується на встановленні зарплати в розмірі 17 тис. євро на рік без урахування податків. Професія вчителя

популярна у Фінляндії, для претендентів на посаду оголошується конкурс, конкурентність складає до 40 осіб на місце. Претендента обирає колектив і враховується можливість психологічної сумісності претендента із педагогічним колективом.

Не можна калькувати досвід Фінляндії в реаліях України, без врахування ментальності та реалій. Проте, виховання поваги до вчителя у суспільстві складає підвалини ефективної системи освіти. Саме з цього нам необхідно розпочинати реформу і побудову НУШ.

Хомик А.
Аспірант каф. педагогіки Львівського національного університету ім. Івана Франка
асистент каф. іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету ім. Івана Франка

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ: ВИКЛИКИ 2020

Щоденно наше суспільство зазнає неминучих метаморфоз, лєвова частина з яких має опосередкований вплив на освітні процеси тієї чи іншої країни. Ситуація у нашій країні є ідентичною, адже освітні процеси потребують постійного вдосконалення, всупереч усім труднощам які виникають на цьому шляху.

У сучасному суспільстві вибір індивіда зупиняється все частіше не на одній спеціалізації, котру людина обирає один раз і на все життя, а так як кар'єрний напрямок може бути змінений декілька разів упродовж життя, то все частіше

традиційна ‘університетська’ освіта вступає у тісну співпрацю з ‘неформальною’[1].

На противагу цьому сучасна освіта проходить етап тотальних змін стосовно методики, а також інформаційного змісту та освітнього простору. Достатньо довгий час дана царина могла бути максимально закритою по відношенню до змін у суспільстві, більше того володіла репутацією однієї з найконсервативніших сфер людської діяльності. Сьогодні ситуація докорінно змінюється.

Однією із інновацій, що вступили в дію у зв’язку із світовою пандемією є стрімкий розвиток дистанційної освіти.

І хоча у сучасному світі змога навчатися у зручний час і спосіб – великий бонус, проте і в даній адаптації до навчання є ряд переваг та недоліків.

Зростаюче розмаїття джерел знань, а також розширення доступу до них відкриває додаткові можливості для навчання, котрі можуть бути менш формалізованими та більш інноваційними.

Очевидним є і той факт, що за останні 30 років суспільство змінилося, що призвело і до трансформування безпосередньо самої системи освіти.

Сумною є дослідження, котре доводить, що більше 200 мільйонів молодих людей, котрі завершили навчання у закладах вищої освіти не володіють тими навичками, що є безпосередньо необхідні у житті та у галузі обраною для праці [2].

А ключовим є той факт, що сучасна молодь має діаметрально протилежне уявлення про успіх, а також стратегію його досягнення, в яких освіта сприймається не як соціальний ліфт та інструмент вибудовування кар’єри, а як елемент своєї унікальної та неповторної долі, засіб реалізації творчого потенціалу особистості.

Таким чином, ми можемо зазначити той факт, що сучасні виклики однозначно посприяли трансформації освітнього процесу та вплинули на формування абсолютно нових освітніх трендів, а саме:

1. навчання протягом усього життя, так як швидкість та різноманіття змін у нашому житті щодня зростає, а тому навчання стане основною діяльністю протягом усього життя.
2. Можливість рівних можливостей для всіх, так як система освіти повинна забезпечувати рівні можливості навчання для всіх вікових категорій, враховуючи, що потреба в навчанні для людей старшого віку не менш актуальна, ніж для дітей, проте специфіка навчання для різних вікових категорій відрізняється.
3. персоналізація процесу навчання, так як кожна ситуація, проблема і виклик, з якими стикається людина під час навчання та в житті, унікальні, тому система навчання має бути індивідуальною, тобто програму мають підлаштовувати під людину, а не людину під програму [3].

Отже, підсумовуючи все вищесказане хотілося б наголосити на тому, що інтегрування освітнього та наукового досвіду зарубіжних колег, який було отримано нами у рамках наукового стажування матиме безумовно позитивний ефект на нашу систему освіти за умов правильного застосування, адже освіта є тим сегментом, котрий повинен щоденно вдосконалюватися та покращуватися задля майбутнього та освіти наших громадян.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бех І.Д. Принципи сучасної освіти / І.Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4 (49).

2. Міщенко В. Особливості функціонування вищої школи України в ринкових умовах: вища школа України між минулим і майбутнім / В. Міщенко, С. Науменкова // Вища школа. – 2001. – No 1.
3. Lawrence W. Downey , School improvement program, The University of Chicago, Chicago, Illinois.

**ОПУБЛІКОВАНІ ТЕЗИ ТА ЕСЕ, А ТАКОЖ РОЗМІЩЕНІ НА
ВЕБСТОРІНКАХ МАТЕРІАЛИ НАДАЮТЬСЯ НА ІСНУЮЧИХ
УМОВАХ І В НАЯВНІЙ ФОРМІ**

Організатори Стажування не гарантують, що веб-сторінки будуть доступні постійно і вільні від помилок. Організатори Стажування не несуть відповідальності за будь-які прямі, непрямі, фактичні чи побічні збитки, упуцвену вигоду, тимчасове припинення діяльності, що виникло в результаті неправомірного використання опублікованих матеріалів, у тому числі і у випадку, коли Організатори Стажування були поінформовані про можливість таких збитків.

За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей відповідальність несе автор.

Організатори Стажування не здійснюють і не можуть здійснювати перевірку інформації, даних, викладених авторами в тезах, есе і не несуть відповідальності за зміст такої інформації. В разі порушення авторами прав інших осіб, Організатори Стажування має право у будь-який час на свій розсуд видалити публікацію